Poštnina plačana v gotovini.

Leto XXII., št. 190 | Ljubljana, četrtek 14. avgusta 1941-XIX | Cena cent. 70

Upravništvo: Ljubljana, Puccinijeva ulica 5 — Telefon št. 31-22, 31-23, 31-24.
Inseratni oddelek: Ljubljana, Puccinijeva ul. 5. - Telefon 31-25, 31-26.
Podružnica Novo mesto: Ljubljanska cesta št. 42.
Računi pri pošt. ček. zavodu: Ljubljana št. 17.749.

JUTRO

Izhaja vsak dan razen ponedeljka.
Naročnina znaša mesečno L. 12.—, za inozemstvo pa L. 20.—

Uredništvo: Ljubljana, Puccinijeva ulica št. 5, telefon 31-22, 31-23, 31-24.

Rokopisi se ne vračajo.

ZKLJUČNO ZASTOPSTVO za oglase iz Kr. Italije in inozemstva ima
Unione Pubblicità Italiana S.A., Milano

CONCESSIONARIA ESCLUSIVA per la pubblicità di provenienza italiana ed estera:
Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano

Nemško prodiranje proti Odesi

Dočim se na severnem in osrednjem bojišču vzhodne fronte položaj v zadnjih dneh ni mnogo izpremenil, ogražajo nemški sprednji oklopni oddelki že zelo resno črnomorsko luko Odeso

Stockholm, 13. avg. d. Nemške oborožene sile, ki dosegajo na vzhodni fronti dan za dnem nove uspehe, izvajajo zadnje dni posebno močan pritisk zlasti na treh točkah. Največ terena so pridobile na osrednjem in na južnem odseku bojišča.

Na ukrajinskem bojišču si armije generala Rundstedta na vse načine prizadevajo, da bi prodrle na jug do morja. Nekaj najnovejših informacij iz Berlina trdi, da je nemškim prednjim oddelkom celo že uspelo na dveh mestih prodreti do Črnega morja, in sicer vzhodno in zapadno od Odese. Od Umanja proti jugu pritiskata dve armiji Rundstedtove skupine. Večji oddelki Budjonijeve vojske si tam prizadevajo, da bi nemške sile zadržali. Nadaljnje Rundstedtove armije prodirajo proti jugu ob obeh straneh Buga. Za ruske sile je baš pritisk teh armij najnevarnejši. Pri Bjeli cerkvi se med tem borbe nadaljujejo in nemške sile so pričele znova pritiskati v smeri proti Kijevu. Tudi pri Korostenu se srdite borbe nadaljujejo.

Na osrednjem bojišču so se zadnje dni razvili hudi boji pri Roslavlju, južnovzhodno od Smolenska. Nemške sile so bile tam znatno ojačene z rezervami. Kakor kažejo vesti iz Berlina, jim je uspelo znatno izbočiti svoje postojanke okrog Smolenska v smeri proti Moskvi.

Na severnem odseku si nemški oklopni oddelki zopet prizadevajo prodreti kolikor mogoče daleč proti Leningradu. Po berlinskih vesteh so dosegli južno od Leningrada Gorodec, ki je od Leningrada oddaljen 150 km. V Estoniji pa sovjetske čete slej ko prej še obvladajo področje okrog Talina. Tudi radio Turi še oddaja sovjetske propagandne vesti. V ruskih rokah sta še Narva in po nekaterih vesteh tudi Solcij. Najnovejše nemške informacije pa kažejo, da je Solcij že zavzet in da so nemški oklopni oddelki vzdolž šetonja prodrli prav do obrežja Ilmenskega jezera.

Na finskem bojišču se položaj po vesteh iz Helsinkov terensko ni mnogo spremenil. Finski vojaški krogi tudi menijo, da še nekaj tednov ni računati z zavzetjem Leningrada od severne strani. Finske čete čistijo medtem zavzeto ozemlje in urejajo ogromni plen, ki so se ga polastile. V zadnjih dneh so nemška in finska letala ponovno napadla Murmansk. Netočne so vesti, da bi bilo pri zadnjem napadu na Murmansk sestreljenih kar 16 nemških letal.

Spričo vseh teh uspehov osnih sil je naravnost značilno rusko vojno poročilo, ki cinično in menda prvič od pričetka vojne pravi, da 12. avgusta na fronti ni bilo nikakih posebnih dogodkov. Rusi so si izmislili tudi celo nove uspehe na Baltskem morju, ko jih že na kopnem nikakor ne morejo doseči. Njihove vojne ladje, ki jih nikjer več ni opaziti, in njihova letala naj bi bila potopila štiri nemške brze motorne čolne in dve transportni ladji. Dan prej pa naj bi bile sovjetske sile sestrelile nad 40 nemških letal, same pa izgubile le 35 aparatov. Kakor že ves čas, odkar se je pričel pohod proti Rusiji, so tudi tokrat stvarna dejanja sama podala najotipljivejši dokaz o nasprotnem.

Po nekih vesteh, ki pa doslej iz Berlina še niso bile potrjene, je manjšemu številu sovjetskih letal uspelo v noči na torek prodreti nad okolico Berlina in vreči nanjo nekaj rušilnih in zažigalnih bomb. Nastalo je nekaj manjših požarov, ki pa so bili takoj omejeni in pogašeni. Večje škode ni bilo in tudi ne človeških žrtev.

Pred Odeso

Stockholm, 13. avg. d. Uradna vojna poročila o razvoju vojaških operacij na vzhodnem bojišču so izredno kratka, čeprav pa na primer današnje sovjetsko poročilo celo ne ve poročati »ničesar važnega z nobenega frontnega odseka«, se vendar nemška ofenziva v južnem delu Ukrajine z veliko naglico razvija tako v vzhodno smer kakor tudi na jug proti Črnemu morju. **Posamezne nemške motorizirane edinice so po poročilih nekaterih vojnih dopisnikov že dosegle Črno morje med Odeso in Očakovom.** Sovjeti so to obalno področje z vso naglico izpraznili in stoje sedaj prvi nemški oddelki v neposredni bližini Odese. Po mnenju nekaterih vojaških opazovalcev pa bodo bržkone Nemci najprej šele utrdili novo zavzete postojanke, preden bodo prešli v zadnji napad proti tej važni sovjetsko-ruski črnomorski luki. Po mnenju vojaških opazovalcev je Odesa izredno močno utrjena tako na kopnem kakor tudi z morske strani. Verjetno je, da bodo nemške čete izvršile odločilni napad hkrati s kopnega in z morja, za kar pa bodo potrebne razne pripravljalne operacije.

Na področju pri Kijevu so nemške čete od izhodišča pri Korostenu napredovale tako v vzhodni kakor tudi v severnovzhodni smeri proti Kijevu, ki je sedaj direktno ogrožen skoraj že na treh četrtinah svojih poslednjih obrambnih črt.

Na osrednjem bojišču se nadaljujejo borbe med zelo močnimi nemškimi in sovjetskimi motoriziranimi četami in pehoto, toda zaradi še vedno skrajno trdovratnega sovjetskega odpora, ki ima svojo zaslombo v novih močnih sovjetskih rezervah, nemška ofenziva vzhodno od Smolenska ne napreduje z enako brzino kakor v Ukrajini.

Na leningrajskem frontnem odseku se borbe razvijajo na področju južno od Ilmenskega jezera, kjer so nemški motorizirani oddelki z izhodiščem pri Solciju napredovali precej daleč proti vzhodu.

Na Karelski ožini kakor tudi ob vzhodni obali Ladoškega jezera včeraj ni bilo borb večjega obsega.

Nemška letala nad Moskvo

Helsinki, 13. avg. d. Nemško letalstvo je v noči na sredo zopet v več zaporednih valovih napadlo Moskvo. Kakor trdi davi objavljeno moskovsko poročilo, ki skuša uspeh nemških letalskih napadov prikazati v kolikor mogoče neugodni luči, je protiletalska obramba Moskve nemškim letalom onemogočila preleteti Moskvo ter je večino letal zavrnila.

Stockholm, 13. avg. d. Listi poročajo, da je večja skupina nemških letal v pretekli noči spet napadla Moskvo. Kljub izredno ostri protiletalski obrambi, balonskim zaporam in intervenciji ruskih lovskih letal se je napad docela posrečil, čeprav moskovska propaganda to še tako oporeka. Bombe so zadele vrsto objektov v moskovskih industrijskih predelih in so povzročile veliko razdejanje. Veliki požari, ki so bili vidni še iz velike daljave, so bili dokaz učinkovitosti letalskega napada.

Nemško vojno poročilo

Iz Hitlerjevega glavnega stana, 13. avg. Vrhovno vojno poveljništvo je objavilo danes naslednje poročilo:

V južni Ukrajini zasledujejo pehotne divizije in brze čete nemške vojske in zaveznikov sovražnika, ki se umika proti pristaniščem Črnega morja. V ostrem zasledovanju so prizadeli sovjetskim zaščitnim oddelkom, ki so se postavili v borbo, velike izgube.

V ostalih delih vzhodne fronte so prinesli napadi nemških čet nove uspehe.

Močni oddelki bojnih letal so zadnjo noč učinkovito obmetavali z rušilnimi in zažigalnimi bombami važna železniška križišča na prostoru zapadno od Moskve.

V boju proti angleškemu ladjevju za preskrbo so bojna letala podnevi uničila pri Faroerskih otokih dva tovorna parnika s skupno 14.000 tonami in potopila preteklo noč pred škotsko vzhodno obalo 5000-tonsko trgovsko ladjo. Zelo uspešni nočni napadi letalstva so bili nadalje usmerjeni na oboržitvene tovarne v Birminghamu, kakor tudi na pristaniške naprave v Great Yarmouthu ter Ramsgateu. Druga bojna letala so bombardirala več letališč na otoku.

Pri akciji brzih čolnov, ki je bila omenjena v vojnem poročilu z dne 12. avgusta, je bil v Rokavskem prelivu torpediran še drug 4000-tonski parnik.

V severni Afriki so nemška rušilna letala razkropila zbiranja sovražnih motornih vozil jugovzhodno od Solluma. Pri letalskem napadu na angleško letališče Abu Sueir v noči na 12. avgusta so bombni zadetki povzročili velike požare in silne eksplozije v hangarjih in municijskih skladiščih.

Poizkusi angleškega letalstva, da bi v teku včerajšnjega dneva napadlo zapadno Nemčijo in obalo zasedenega ozemlja ob Rokavskem prelivu, so se zrušili v nemški obrambi. Lovska letala, protiletalski in mornariški topovi so sestrelili pri tem 42 angleških letal. Lastnih izgub ni bilo.

Angleški bombniki so metali v poslednji noči bombe na razne kraje v zapadni in severni Nemčiji. Med civilnim prebivalstvom je bilo nekaj žrtev. V vojaškem pogledu ni bilo nobene škode. Nočni lovci, protiletalski in mornariški topovi so sestrelili 16 napadajočih angleških bombnikov.

Izpustitev poljskih ujetnikov v Rusiji

Stockholm, 13. avg. d. O cinizmu Kremla priča najnovejši odlok predsedništva vrhovnega sovjeta, s katerim so bili vsi poljski državljani, ki žive v Rusiji bodisi kot ujetniki ali kako drugače, z včerajšnjim dnem osvobojeni. Vsi bodo morali seveda za sovjetski račun vstopiti v tako imenovane poljske divizije, ki naj bi se borile proti osnim silam na ruski strani.

Angleške in sovjetske obljube Turčiji

Carigrad, 13. avg. d. Silno nerazpoloženje, ki je zavladalo po vsej Turčiji napram Angliji in Sovjetski Rusiji zaradi neizpodbitnih dokazov o njunih namerah glede Dardanel, ki jih je podal pred nekaj dnevi najbolje informirani angleški list »Times«, po katerem je Anglija na svojo pest za primer zmage Dardanele in Bospor prepustila Sovjetski zvezi, je prisililo Veliko Britanijo in njeno vzhodno zaveznico, da sta poskusili dati Turčiji nekaka zagotovila in jo tako pomiriti. V nedeljo sta ruski poslanik Vinogradov in angleški poslanik izročila turškemu zunanjemu ministru Saradzoglu dve enako se glaseči noti, v katerih sta angleška in ruska vlada potrdili, da bosta trdno izpolnjevali določbe montreuške konvencije ter da nimata nikakih zahtev glede Dardanel, pa tudi nikakih napadalnih namer proti Turčiji. Nasprotno sta se obe vladi odločili spoštovati teritorialno nedotakljivost Turčije in njeno željo, da ostane izven vojne. Turčijo bosta v primeru potrebe celo z vsemi močmi podprli, če bi jo napadla kakšna evropska sila.

Nameni Anglije in Sovjetske zveze so prozorni. S svojo ponudbo nekake garancije pred umišljeno nevarnostjo z evropske strani sta skušali angleška in sovjetska vlada zopet utrditi svoj prestiž v turški javnosti, obenem pa Turčijo eventualno zapeljati k nepremišljenim dejanjem.

Bukarešta, 13. avg. d. Turški poslanik v Bukarešti je bil poklican v Ankaro na poročanje o položaju.

Iran odklanja anglo-ruske načrte

London, 13. avg. u. Angleška diplomacija se je te dni spomnila iransko-sovjetske pogodbe, s katero je bila Sovjetska Rusija pooblaščena v danem primeru poslati svoje čete na iransko ozemlje. Da ne bi imeli Angleži opravka z Iranom kakor so ga imeli z Irakom, so svetovali moskovski vladi, naj izrabi to svojo pravico. Čim bi se sovjetske čete polastile Irana, bi bilo prav lahko mogoče ustvariti že davno zasnovano skupno angleško-rusko fronto proti Nemčiji.

Iranska vlada pa se je tem načrtom uprla in je poslala v Anglijo noto, v kateri je angleške načrte gladko odbila.

Letalski boji na zapadu

Stockholm, 13. avg. d. Kakor javljajo davi iz Londona, trdi današnje uradno poročilo angleškega letalskega ministrstva, da so britanska letala preteklo noč napadla Berlin in razne cilje v zapadni in severni Nemčiji.

Berlin, 13. avg. d. Preteklo noč so britanski bombniki preleteli razne kraje zapadne, osrednje in severne Nemčije. Bombe, ki so bile vržene na več krajih, so povzročile malenkostno gmotno škodo. Nekaj rušilnih bomb je bilo vrženih tudi na zunanje stanovanjske okraje Berlina. Kakor javljajo davi z merodajne nemške strani, je bilo pri tem nekaj ljudi ubitih in ranjenih. Nemško protiletalsko topništvo in nočna lovska letala so sestrelila 10 napadajočih sovražnih letal.

Stockholm, 13. avg. d. Angleško letalsko ministrstvo je objavilo, da so angleška letala v velikem številu včeraj napadla Köln, München-Gladbach, Reith, St. Omer, Betune in Rotterdam. Po angleških vesteh je bil napad na zapadno-nemška mesta največji, kar jih je bilo doslej. Vesti iz Nemčije pa kažejo, da so bile angleške trditve daleč pretirane. Dejansko so angleški letalski napadi povzročili le malo škode na civilnih poslopjih in tudi človeških žrtev ni bilo mnogo. Mnogo angleških letal je bilo sestreljenih. Angleži sami priznavajo, da so izgubili 12 bombnikov in 8 lovcev, v resnici pa so bile njihove izgube mnogo večje.

Španski poslanik pri Hitlerju

Berlin, 13. avg. d. Kancelar Hitler je sprejel španskega poslanika pri nemški vladi Espinosa des los Monteros, ki se iz Berlina vrača v Španijo. Poslovilnemu sestanku je prisostvoval tudi nemški zunanji minister Ribbentrop.

Dosedanji guverner Cipra odpoklican

Lizbona, 13. avg. s. Angleški guverner Cipra sir William Battershill je bil pozvan v London. Guverner bo zapustil svoje dosedanje službeno mesto in bo dodeljen ministrstvu za kolonije. Ni še znano, kdo bo imenovan za novega guvernerja na Cipru.

Ostavka vojaškega guvernerja Bermudov

Lizbona, 13. avg. s. Iz Londona poročajo, da je sir Denis Bernard podal ostavko kot vojaški guverner Bermudov, na katerih so Angleži Zedinjenim državam prepustili nekaj vojaških oporišč.

Odkar so Američani prevzeli vojaško oblast na otoku, je bil dejansko angleški vojaški guverner odveč.

Nesreča ameriškega letala nad Gibraltarjem

Tanger, 13. avg. s. Iz Gibraltarja poročajo, da se je ameriško letalo, ki je bilo v angleški službi, pri nekem poskusnem poletu nad Trinjavo ponesrečilo in padlo v morje. Posadka je utonila.

Justifikacije v Sofiji

Sofija, 13. avg. d. Davi so bili justificirani štirje ruski emigranti, bivši carističnі oficirji, ki so bili obtoženi vohunstva. Zarotniki so bili častniki Plotnikin, Osijug, Solilovski in Skoblikov. Vsi štirje so bili usmrčeni z obešenjem.

Obnovite naročnino!

Letalski napad na Nikozijo

Bombardiranje pristaniških naprav v Famagosti — Odbit sovražnikov napad pri Tobruku

Glavni stan Italijanskih Oboroženih Sil je objavil dne 13. avgusta naslednje 435. vojno poročilo:

Oddelki kr. letalstva so podvzeli akcije proti otoku Cipru ter so bombardirali letalsko oporišče v Nikoziji. Pri tem so zadeli neko ladjo ter poškodovali pristaniške naprave v Famagosti.

V severni Afriki je na fronti pri Tobruku naše topništvo odbilo britanske oddelke, ki so skušali s pomočjo oklopnih voz približati se italijanskim postojankam. Obramba topništva je povzročila škodo in eksplozije na utrdbah neprijatelja. Naša letala so nadaljevala bombardiranje obrambnih naprav v mestu. V področju Marsa Matrucha so drugi letalski oddelki obmetavali z bombami razne objekte, med njimi tudi sovražno letališče, ter so povzročili razna uničenja in znatne požare.

Angleška letala so napadla Tripolis, Derno in Bardijo.

Med poletom nad Bengazi, ki ga je objavilo včerajšnje uradno poročilo, je naša obramba sestrelila dve sovražni letali.

V vzhodni Afriki delavnost topništva in izvidnic v odseku pri Uolkefitu in Kulkvabertu.

Britanska letala so bombardirala in iz strojnic obstreljevala Gondar in Azoz.

Naša podmornica je na Atlantskem morju pod poveljstvom kapitana korvete Francesca Murzia potopila neki parnik ter dve angleški petrolejski ladji »Macon« in »Horn Shell«, skupno 17.272 ton.

Naraščajoča napetost na Pacifiku

Možnost prekinjenja trgovskih stikov med Japonsko in Zedinjenimi državami

New York, 13. avg s. Ameriški listi ugotavljajo v svojih današnjih poročilih z Daljnega vzhoda, da se je tam napetost še bolj poostrila. Načelnik senatskega zunanjepolitičnega odbora senator George je v razgovorih z novinarji opozoril na možnost da Zedinjene države docela prekinejo svoje trgovinske odnošaje z Japonsko.

New York, 13. avg. d. Snočnji newyorški listi so vsi pod vtisom poostrenega položaja na Daljnem vzhodu. Vsi objavljajo na vidnih mestih in pod velikimi naslovi vest o svarilu, ki ga je Japonska naslovila na Zedinjene države, češ, da bi ne smatrala za primerno, ako bi Zedinjene države pošiljale Sovjetski zvezi pomoč preko Tihega oceana v sovjetske luke na Daljnem vzhodu. Prav tako beležijo listi izzivalno londonsko oficiozno izjavo, da bo na Pacifiku prišlo do vojne, ako si vojne tamkaj želi Japonska, ter da bo na Pacifiku ostal mir, ako želi mir Japonska.

Nadalje objavljajo listi vesti agencije Associated Press iz Melbourna, v katerih je rečeno, da je avstralska vlada zaradi poostritve položaja na Daljnem vzhodu včeraj zasedala skoraj v permanenci in razpravljala o krizi na Daljnem vzhodu. Te vesti omenjene ameriške agencije vedo povedati, da bo najbrže avstralski ministrski predsednik v kratkem odpotoval v London, kjer naj bi se razgovarjal o obrambi Avstralije. Po nadaljnjih vesteh je zaradi napetega položaja in nevarnosti, v kateri se nahaja Avstralija, ponehalo tudi obračunavanje med min. predsednikom Menziesom in njegovo politično skupino ter člani opozicije. Vojni svet je bil sklican na izredno sejo, ki bo v četrtek. V vojnem svetu bo navzoča tudi opozicija.

Razgovor angleškega poslanika s Tojodo

New York, 13. avg. d. Po informacijah ameriških agencij na merodajnem mestu v Tokiju doslej še niso bile objavljene podrobnosti o razgovoru, ki sta ga imela v ponedeljek japonski zunanji minister Tojoda in britanski veleposlanik Craigie. Vsebino tega razgovora drže v najstrožji tajnosti. V ameriških krogih pričakujejo, da bo najbrže obiskal japonskega zunanjega ministra tudi ameriški poslanik, vendar še ni znano, kdaj utegne priti do tega sestanka.

Posvetovanja avstralske vlade

New York, 13. avg. u. Vesti iz Melbourna kažejo, da je avstralska vlada včeraj zaključila svoje izredno zasedanje, ki se je pričelo že v ponedeljek. Včeraj je imela vlada sejo, ki je trajala 9 ur. Na njej so bili sprejeti sklepi, ki jim avstralski politični krogi pripisujejo izreden pomen. Ti sklepi so po vsem v zvezi z dogodki na Daljnem vzhodu. Važno je, da je tudi laburistična opozicija pristala na to, da odpotuje predsednik Menzies znova in z vso naglico v London. Za njegove odsotnosti ga bo zastopal Fadden, na katerega bodo prenešena tudi vsa posebna pooblastila, ki jih je doslej imel le min. predsednik.

Ob zaključku seje je Menzies izjavil, da je vlada razpravljala o izredno važnih problemih, ki so jih sprožili poslednji dogodki. Dne 20. t. m., je dejal, se bo sestal parlament, ki bo razpravljal o položaju na Daljnem vzhodu. Tudi vlada se bo še sestala in zaključila razpravo o vseh perečih vprašanjih. Vodja laburistične stranke Curtin je novinarjem dejal v zvezi z včerajšnjo sejo vlade, da gre za varnost Avstralije.

Japonska in ameriška pomoč Rusiji

Šanghaj, 13. avg. u. Pooblaščeni zastopnik japonskih vojnih sil na Kitajskem Akijama je snoči novinarjem izjavil, da se Japonska boji, da bi si Zedinjene države skušale v Vladivostoku ustvariti podobno postojanko, kakor jo imajo v Čungkingu. Prav ta okoliščina opravičuje skrbi, ki jih je izrazil japonski zunanji minister Tojoda glede pošiljanja ameriških vojnih potrebščin v Vladivostok, ker je težko reči, ali bodo te potrebščine sploh prišle do ruskih oboroženih sil na vzhodni fronti. Skoraj je verjetno, da bodo ostale v Sibiriji ali pa jih bodo poslali v Čungking.

Akijama je nato razložil namen Zedinjenih držav, da bi Japonsko obkolile. Zato ruska vojska na Daljnem vzhodu tudi rabi ameriške vojne potrebščine, ki jih bo potrebovala v morebitni vojni proti Japonski. Izrazil pa je mnenje, da v bližnji bodočnosti z rusko-japonsko vojno ni računati. Bodočnost pa skriva verjetno še mnogo presenečenja in zato je bila Japonska prisiljena podvzeti vrsto vojaških ukrepov na mandžurskem obmejnem področju. Ti ukrepi so strogo obrambnega značaja. Na meji vlada dejansko tudi mir in doslej ni prišlo niti do najmanjšega incidenta.

Nazadnje je Akijama demantiral vesti, da bi se japonske čete že pričele umikati iz centralne Kitajske. Spor s Čangkajškom se bo kmalu rešil, vsekakor prej, kakor marsikdo pričakuje. Vojska pa ne mara polovične rešitve, marveč se je odločila, da do kraja uniči kitajski odpor ali pa prisili Čangkajška, da se sporazume z Nankingom in sodeluje pri pokretu, ki ga Nanking zastopa.

Siamski varnostni ukrepi

Tokio, 13. avg. d. V posebnem poročilu iz siamske prestolnice Bangkoka piše včerajšnji list »Ničі-Ničі« med drugim:

Siamska vlada je na posebni seji sklenila, kakor izjavljajo v informiranih siamskih političnih krogih, da bo podvzela nekaj pozitivnih ukrepov za ohranitev svoje nevtralnosti. Tako bo siamska vlada uvedla kontrolo nad vsem prometom, ki gre preko njenih mej. Siamske posadke bodo ojačene na vseh strateško važnih oporiščih.

Kakor piše nadalje list »Ničі-Ničі«, je član siamske premeritvene komisije v Tokiju princ Vanvai v razgovoru, ki je bil objavljen v siamskem listu »Plačačat« izjavil: »Mednarodni položaj je zelo izpremenljiv, toda jaz ljubim mir. V Siamu ne sme biti nobene pete kolone. Japonska je vodilna sila na Daljnem vzhodu in zato vse druge azijatske skupine sodelujejo z Japonsko tako na političnem, kulturnem in gospodarskem polju, kakor tudi na vseh drugih področjih.«

Novi japonski transporti v Indokino

Tokio, 13. avg. u. General Šoirodia, vrhovni poveljnik japonskega ekspedicijskega zbora v Francoski Indokini, je imel včeraj dopoldne na krovu japonske ladje daljši razgovor z admiralom Seikijo, poveljnikom japonskega brodovja v Indokini.

Med tem so včeraj prispele v saigonsko luko nadaljnje japonske ladje. V Saigonu so jim priredili svečan sprejem.

Misija ameriškega generala v Bataviji

Šanghaj, 13. avg. d. Kakor poročajo iz Batavije, je imel načelnik ameriške vojaške misije, ki se mudi v Nizozemski Vzhodni Indiji, general Clagett včeraj važne razgovore z vodilnimi vojaškimi osebnostmi Nizozemske Vzhodne Indije. Po teh informacijah so obravnavali vprašanja skupne ameriško-britansko-nizozemske obrambe kolonijskih posesti na Daljnem vzhodu.

Bombardiranje Čungkinga

Lizbona, 13. avg. s. Že štiri dni in tri noči napadajo japonska letala Čungking. Teh napadov se je doslej udeležilo okrog 400 japonskih letal. Na Čungking so odvrgla okrog 3.000 bomb. Učinki so bili strašni.

Žrtve nesreče prekooceanskega letala

Stockholm, 13. avg. d. Kakor poročajo dopisniki švedskih listov iz Londona, so našli trupla 22 potnikov in članov posadke britanskega prekooceanskega letala, ki je v nedeljo po startu v Ameriko treščilo v skalnato steno in se razbilo. Med žrtvami in potniki je več Angležev in Američanov ter nekaj Kanadčanov. Večina žrtev so bili piloti ameriških bombnikov, ki so se z letalom vračali v Zedinjene države, da bi od tamkaj pilotirali nova letala v Anglijo.

Justifikacije

Kakor je objavil šef civilne uprave na Spodnjem Štajerskem, je bila dne 29. julija pri Krškem aretirana skupina desetih komunistov, pri katerih so našli orožje, municijo, razstrelivo in veliko število upornih tiskovin. Bili so to cestni delavec Jože Graber, gozdarski uradnik Peter Jernejc, občinski nameščenec Feliks Kaplan, brivski pomočnik Emil Kaplan, brivski pomočnik Fric Kaplan, cestni delavec Franc Kastelic, cestni delavec Rajmund Kastelic, vsi iz Krškega, učiteljica Ivanka Uranjek iz Grič pri Celju, urar Anton Preskar in brivski pomočnik Franc Preskar, oba iz Krškega. Ker so prekršili odredbe šefa civilne uprave o orožju, municiji, razstrelivu in vojnem orožju z dne 17. maja, za kar je določena smrtna kazen, so bili obsojeni in je bila smrtna kazen nad njimi izvršena takoj naslednje jutro, dne 30. julija.

Izredno sodišče na Bledu, ki je bilo postavljeno za obsodbe komunističnih zločinov na zasedenem ozemlju, je dne 1. avgusta zaradi prepovedane posesti orožja in udeležbe pri komunističnih sabotažnih dejanjih obsodilo na smrt 32letnega strojarja Ignaca Hrena, 20letnega brivskega pomočnika Leopolda Dremelja, oba iz Kranja, 20letnega trgovskega pomočnika Mirka Exlerja iz Zapric in 27letnega lončarskega pomočnika Alojzija Glaviča iz Mengša. Sodba je bila takoj izvršena. — Isti čas je policija prijela oboroženo komunistično tolpo v nekem gozdu blizu Kranja. Ker se je upirala položiti orožje, je policija na mestu osem upornikov ustrelila. — Dne 6. avgusta je izredno sodišče zaradi udeležbe na komunističnih zborovanjih, zaradi sodelovanja pri premišljenem poškodovanju javnih naprav, zaradi deliktov proti varnosti življenja in zaradi prepovedane nošnje orožja obsodilo na smrt 20letnega črkoslikarskega pomočnika Milana Kolariča, 28letnega strojnega ključavničarja Stanka Kališnika, oba s Perovega, 28letnega strojnega ključavničarja Kazimira Černeta iz Zapric in 32letnega zidarja Ivana Finžgarja z Javornika. Sodba je bila takoj izvršena.

O obsodbah in justifikacijah izdajajo nemška oblastva samo kratka, suho stvarna uradna poročila, ki pa govore za cele knjige; saj bodo ti usodni dogodki vsem, ki so jim priče, ostali v neizbrisnem spominu.

Preživljamo dobo, ko si osne sile z vso resnobo, pa tudi z vsem tveganjem, ki ga zahteva izpolnjevanje velikega poslanstva v zgodovini, prizadevajo, da na ruševinah polpretekle Evrope zgrade nov življenjski red. Od vsega početka smo imeli priliko spoznati, da se osne sile ne dajo motiti pri delu in da z brezobzirnostjo, ki je potrebna, če hočejo doseči zastavljeni cilj, odstranijo vse, kar jim prihaja na pot ali se jim celo drzne postavljati po robu. Zato bi se morali vsi oni, ki z drznimi upornimi akcijami stavljajo svoja življenja na kocko, dobro premisliti, ali imajo taki poizkusi kaj smisla, preden se dajo zaplesti v mreže boljševiškim rovarjem. Razumljivo je, da se dá k takim akcijam zavesti zlasti mladina, ki nima še dovolj razsodka, da bi mogla premeriti dalekosežnost in tveganost takšnih dejanj, obenem pa ima dovolj vročega temperamenta, da jo lahko zamamijo lepa gesla o svobodi, ki jo imajo komunistični agitatorji zmerom na jeziku. Dolžnost starejših, pametnejših ljudi bi bila, da z resno, trezno besedo opozore mladino na brezupnost takega početja in jo posvare pred kaznijo, ki za nikogar ne pozna prizanašanja.

Samo na ta način bo naš narod v miru in delu pričakal boljših dni, ki jih osne pripravljajo Evropi in po Evropi vsemu svetu po dosegi zmage v tej strašni vojni.

Preosnova vlade v Vichyju

Vichy, 13. avg. u. S posebnim odlokom, ki ga je snoči objavil službeni list, je bila objavljena sprememba vlade. Podpredsednik vlade admiral Darlan je postal minister za državno obrambo. Pristojen bo za sile na kopnem, na morju in v zraku ter v kolonijah. Obenem je Darlan dosegel najvišjo poveljniško stopnjo v francoski vojni mornarici. Darlan bo vodil tudi francosko zunanje ministrstvo.

Francoska vlada je sedaj sestavljena takole:

Admiral **Darlan,** zastopnik predsednika Petaina, minister za državno obrambo, zunanji minister ter državni podtajnik ministrstva vojske; general **Huntzinger,** minister za vojske; **Peter Pucheu,** notranji minister, **Yvec Bouthiller,** minister za narodno gospodarstvo in finance; **Peter Caziot,** kmetijski minister; **Henry Moyaget** in **Lucien Romier,** ministra brez portfelja; **Paul Chartier,** minister za ljudsko prehrano; **dr. Huard,** minister za narodno zdravje in higijeno; dosedanji minister za narodno zdravje **Jean Chevalier** je bil izločen iz vlade.

Nova notranjepolitična organizacija Francije

Vichy, 13. avg. d. Francoski državni šef maršal Petain je snoči objavil naslednje ukrepe, s katerimi se izpreminjajo osnove notranjepolitične organizacije Francije.

Ukrepov je dvanajst, in sicer:

1. Do nadaljnjega se na svobodnem francoskem področju ukinja delovanje vseh političnih strank in skupin. Te stranke v bodoče ne bodo smele imeti niti zborovanj niti sestankov niti javnih ali privatnih shodov. Odreči se bodo morale objavljanju slehernih proglasov ali izdajanju letakov. Politične skupine, ki se ne bodo podredile temu odloku, bodo razpuščene.

2. Od 30. septembra dalje se ukinjajo vsi honorarji in vobče vsako plačevanje oseb v parlamentarni službi.

3. Podvzete so bile prve disciplinarne sankcije proti vsem tistim uradnikom, ki so se pregrešili z napačnimi izjavami glede delovanja tajnih družb. Imena teh funkcijonarjev so bila objavljena v uradnem listu. Imetniki visokih činov v masonskih organizacijah, katerih seznam bo prav tako objavljen, v bodoče ne bodo mogli opravljati nobene javne funkcije.

4. Francoska legija bo ostala na svobodnem francoskem področju kot najboljši instrument narodne revolucije, toda ne bo mogla koristno opravljati svoje fizične naloge kakor na ta način, da bo v vseh stopnjah podrejena vladi.

5. Podvojena so bila vsa sredstva za delovanje policije, ki mora v državi s svojo disciplino in lojalnostjo zajamčiti red.

6. Osnuje se centrala oblastvenih komisarjev. Ti visoki uradniki bodo imeli nalogo proučevati, s kakšnim duhom so bili sprejeti zakonski dekreti, odnosno uredbe in navodila osrednjih oblasti. Njih naloga bo nadalje odstranjevati vse ovire, ki bi jih razne tajne organizacije skušale delati delu za narodno obnovo.

7. Pooblastila okrajnih prefektov, iz katerih bodo izšli bodoči francoski provincialni guvernerji, so bila povečana. Tudi njih iniciativa nasproti osrednji oblasti je bila povečana. Njihova avtoriteta napram vsem načelnikom lokalnih upravnih organizacij bo nedeljena in direktna.

8. Nemudoma bo objavljena posebna »delovna ustava«, na podlagi katere bo urejeno delovno razmerje delavcev in obrtnikov do njihovih delodajalcev in sicer v sporazumu in medsebojnem razumevanju, ki bo zajamčeno v posebni svečani pogodbi.

9. Izdan bo začasni statut o novi gospodarski organizaciji, sloneči na podlagi olajšanja delovanja gospodarskih organizacij, lažjega ustanavljanja in porazdeljevanja male industrije in obrti ter olajšanja njih finančnega fundiranja.

10. Izpremenjena bo organizacija uradov za prehrano prebivalstva in sicer na tak način, da bodo ostali zaščiteni interesi potrošnikov in da bo hkrati oblast lažje upoštevala tako interese skupnosti kakor tudi interese posameznih pokrajin.

11. Maršal Petain se je odločil, da se bo poslužil oblasti, ki mu jo daje 7. člen ustavnega akta, namreč, da bo smel soditi tistim, ki so odgovorni za polom Francije. Ustanovljen je bil posebni »politično-pravni svet«, ki bo maršalu Petainu pred 15. oktobrom predložil konkretne predloge.

12. Na podlagi istega člena ustavnega akta bodo morali v bodoče vsi francoski ministri kakor tudi visoki državni uradniki maršalu Petainu priseči zvestobo in se s prisego zavezati, da bodo izpolnjevali svojo nalogo pošteno in častno za državni blagor.

Izpuščeni francoski ujetniki

Pariz, 13. avg u. Na odredbo državnega poglavarja in kancelarja so v Chalonu sur Mer izpustili iz vojnega ujetništva 7.040 Francozov, ki so se bojevali že v zadnji svetovni vojni.

Amerika se pripravlja za zasedbo Martiniqua

New York, 13. avg. d. Včerajšnji »New York Herald Tribune« beleži razne iz Washingtona izvirajoče informacije, po katerih naj bi se ameriška vlada pripravljala na okupacijo francoskega otoka Martinique. Član kongresa, ki je navadno dobro informiran o ameriških zunanjepolitičnih načrtih, čigar imena pa newyorški list ne navaja, je izjavil, da bi pomenila okupacija Martiniquea od Amerike »samo logični korak na poti k organizaciji obrambe Severne in Južne Amerike za primer, če bi bili Francozi pripravljeni popuščati Nemčiji.« Ta neimenovani član kongresa je pripomnil, da ne verjame, da bo Amerika res zasedla Martinique, ako »ne bodo Francozi storili prvega koraka«.

Podaljšanje vojaške službe v Ameriki

New York, 13. avg. d. Kakor poročajo iz Washingtona, je včeraj reprezentančna zbornica po zelo napeti debati sprejela zakonski načrt o podaljšanju vojaške službe v Zedinjenih državah. Predsednik reprezentančne zbornice Rayburn je sporočil, da je reprezentančna zbornica sprejela od vlade predloženi zakonski načrt o podaljšanju vojaške službe z 203 glasovi proti 202. Zaradi te tako nejasne večine je manjšina v reprezentančni zbornici takoj zahtevala ponovitev glasovanja. Po ponovnem glasovanju je bilo službeno objavljeno, da je reprezentančna zbornica z 203 glasovi proti 202 izglasovala zakonski načrt, s katerim se podaljšuje vojaški službeni rok za nacionalno gardo, kakor tudi za vse vpoklicane rezerviste za dobo nadaljnjih 18 mesecev, tako da bo celotni službeni rok trajal dve leti in pol. Zakon je torej le za las pasiral reprezentančno zbornico. Zakon o podaljšanju vojaške službe je bil izpopolnjen še z nekaterimi dodatki, med katerimi določa eden povišanje veljavne vojaške plače za 10 dolarjev za vsak nadaljnji mesec služovanja preko 12 mesecev. Posebni dodatek odpravlja tudi dosedanje omejitve, ki niso dovoljevale, da bi moglo biti hkrati vpoklicanih pod orožje več ko maksimalno 900.000 novih obveznikov ali rezervistov. Ti dodatki so bili že prejšnji teden izglasovani tudi v senatu. Zakonski načrt o podaljšanju vojaške službe bo v sedanji obliki z vsemi dodatki še enkrat vrnjen senatu, da se izravnajo posamezne razlike v besedilih zakona, kakršen je bil izglasovan v reprezentančni zbornici odnosno prej v senatu.

Novi letalski oporišči

New York, 13. avg. d. Kakor poročajo iz Washingtona, je republikanski senator Brewster sporočil, da namerava vojno ministrstvo zgraditi v državi Maine dve novi letalski oporišči, ki naj bi tvorili izhodiščni točki za startanje ameriških bombnikov in drugih ameriških letal v Anglijo. Stroški bodo znašali 5 in pol milijona dolarjev.

Ugibanja o sestanku Roosevelta s Churchillom

New York, 13. avg. d. Današnji newyorški listi posnemajo informacije nekaterih kanadskih listov, ki vedo poročati, da so preteklo soboto opazili v Montrealu v Kanadi ameriškega mornariškega ministra polkovnika Knoxa skupaj s tremi šefi generalnih štabov ameriške vojske, vojne mornarice in letalstva. Po teh informacijah so hoteli omenjeni ameriški vojaški dostojanstveniki odpotovati z neke-ga vzhodnega kanadskega letališča z letali na obisk k predsedniku Rooseveltu, ki križari nekje na Atlantiku s svojo jahto »Potomac«. Newyorški listi citirajo nato kanadski list »Globe«, ki se celo v uvodniku bavi s temi zagonetnimi potovanji vodilnih ameriških osebnosti in prihaja do zaključka, da se Rooseveltova jahta najbrž ne nahaja nekje v bližini obal ameriških zveznih držav Maine ali Massachussetts, kakor so sprva domnevali, ker v tem primeru Knox in njegovi tovariši najbrž ne bi prišli v Montreal ter poizkušali od tam z letali doseči Roosevelta. Po mnenju tega kanadskega lista navzočnost Knoxa in tovarišev v Montrealu močno potrjuje domnevo, da se je Roosevelt najbrž sestal s predsednikom angleške vlade Churchillom nekje v bližini »Nove zemlje« ali pa celo v zalivu Sv. Lovrenca v Kanadi.

Angleško izsiljevanje v Washingtonu

Washington, 13. avg. u. Republikanski poslanec Paul Schäfer iz Minnesote je izjavil, da je iz nad vse verodostojnega vira zvedel, da je angleški minister lord Beaverbrook sporočil Zedinjenim državam, da se bo Anglija pričela pogajati za mir z osjo, če Zedinjene države z vsemi svojimi oboroženimi silami v roku 30 dni ne posežejo v vojno. Dejal je, da je Beaverbrookovo sporočilo prispelo v Washington pred tremi ali štirimi dnevi. Podobno informacijo je prejel tudi republikanski poslanec Dewey Short iz Missourija.

Ameriško zunanje ministrstvo je takoj nato objavilo, da so te informacije popolnoma izmišljene. Po vesteh iz Londona je tudi lord Beaverbrook kategorično demantiral to vest.

Stavkovno gibanje v vojni industriji

New York, 13. avg. d. Stavkovni val, ki gre preko Zedinjenih držav, je zajel nekatera nadaljnja industrijska podjetja, ki delajo za ameriško vojno industrijo. V Jersey Cityju je bilo ustavljeno delo v tovarnah »Kowen & Brothers«, kjer se izdelujejo deli za podmornice in bencinski tanki. V tovarnah za izdelovanje konstrukcijskih delov za vojne potrebe v istem mestu so bila izvršena v noči na torek razna sabotažna dejanja, ki predstavljajo veliko škodo. V teh tovarnah traja stavka že več tednov. Delavstvo je poškodvalo transportni žerjav in eno izmed tovarniških lokomotiv.

Ženske v letalski službi

Washington, 13. avg. s. V Ameriki je pričelo primanjkovati pilotov. Vojaške oblasti so zaradi tega pričele misliti na to, da bi sprejele v vojaško službo tudi pilotke. Ženske naj bi prepeljale letala iz tovarn v luke in na letališča, odkoder naj bi nato moški letala odvedli dalje v Anglijo.

Spopadi med Perujem in Ekvadorjem

Buenos Aires, 13. avg. d. Kakor poročajo iz Quita v Ekvadorju, javlja zadnji ekvadorski uradni komunike o nadaljnjih zelo pogostih napadih perujskih čet v obmejnem pasu. Po tem poročilu je prešlo mesto Zapotillo v perujsko posest. Perujci so mesto napadli s kopnega in iz zraka. Komunike nadalje pravi, da so perujske čete napadle tudi mesto Chito, ni pa znano, ali je bilo v borbah, ki so se razvile ob tej priliki, kaj izgub. V nasprotju s temi poročili pa javlja zadnji perujski vojni komunike, da so perujske čete izpraznile ekvadorsko mesto Zapotillo.

Državni podtajnik argentinskega zunanjega ministrstva Robert Gache je snoči izjavil, da bosta Argentina in Brazilija, ki sta posredovali v perujsko-ekvadorskem konfliktu, vztrajali na tem, da vladi obeh republik dovolita njunim vojaškim opazovalcem ogled obmejnega ozemlja, da se doženejo vzroki, zakaj se še vedno ponavljajo obmejni incidenti, dasi je bilo že 31. julija med obema državama podpisano premirje. Gache je pristavil, da bo dostavljena perujski vladi energična nota, v kateri bo pozvana, naj se ravna po določbah o premirju. Naglasil je, da ni izključeno, da bo taka nota poslana preko Washingtona.

Kovani denar za vojno

Bukarešta, 13. avgusta. s. S posebnim dekretom so bili vzeti iz prometa kovanci po 50 in 100 lejev ter nadomeščeni z bankovci v enaki vrednosti. Novce bodo pretopili in porabili v vojni industriji

Gospodarstvo

Cenik za stare kovine

V zvezi z naredbo Visokega Komisarja o zbiranju starih kovin, o kateri poročamo na drugem mestu, je Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino določil naslednje najvišje cene za staro železo in druge stare kovine.

Staro železo

I. Obroči, vzmeti, novi nerabljeni izstrelki, odrezki in drobci pločevine, kovaški ostanki, ostanki od prešanja in delavnični odpadki, novi nezarjaveli ki se dobe pri obdelovanju v podjetjih, tračnice, tudi v celotni dolčini, manjši deli železniške in tramvajske opreme, v kosih za S/M peči (Siemens Martinove peči), ki so debeli 8 mm ali več: 39.90 lire za metrski stot.

II. težke razbitine železa (jekla) iz delavnic in druge, vštevši srca, kretnice, križišča in prečnice, deli razdrtih mostov, železniško in podobno gradivo, v kosih za S/M peči, ki so debeli 5 mm in več ter drobci izstrelkov: 36.40 lire.

III. Razbitine železa (jekla), staro kmečko železo, vojaške lopatke, ne preveč zarjavele, v kosih za S/M peči, ki so debeli 4 mm in več: 4.40 lire.

IV. Lahke nove razbitine železa (jekla), odrezki bele in črne pločevine in tudi drugi odrezki, ki se dobe pri delu, nezarjaveli, v kosih za S/M peči, ki so debeli manj ko 4 mm: 31.90 lire.

V. Stare lahke razbitine železa (jekla) in nabirki v kosih za S/M peči, ki so debeli do 4 mm: 14.40 lire.

VI. Železni (jekleni) ostružki novi, čisti, nezarjaveli, brez tujih primesi in ne v blokih: 7.90 lire.

VII. Železna žica, odpadki prevlečene žice, izvzemši pocinkano žico, 7.90 lire.

Za razbitine IV. in V kategorije v balah, hidravlično ali mehanično dobro stisnjenih, se pribijeta 2 liri, za razbitine I., II., III. in IV. kategorije v kosih, ki se dajo nakladati z lopato in če se pošiljajo v celih vagonih, se pribije po 1.80 lire.

Dobavni pogoji: Blago za S/M peči mora biti v kosih, velikih največ 150×150×50 cm in težkih največ 500 kg. Za razbitine v kosih, ki še niso za S/M peči, se cene znižujejo, če jih je treba rezati s škarjami, za 2.50 lire, če jih je treba rezati avtogeno, pa za 6 lir. Pri vseh kategorijah je izvzeti pocinkano, preperelo, pološčeno, pokositrano, pobakrano, posvinčeno, pomedeno tvarino, sumljiv pobrani vojni material in vsako drugo tvarino, ki ni železo ali jeklo.

Cene je razumeti za prebrano blago, franko skladišče trgovca, pooblaščenega zbiralca, ki je najbližje skladišču imetnika blaga. Blago se prevzame v skladišču imetnika blaga. Prevozni stroški obremenjajo imetnika, ki lahko oskrbi prevoz tudi na svoj račun. Za staro blago, ki ga imetnik odda v celih vagonih (vsaj 10 ton), se cene zvišajo za 3.50 lire pri stotu, po železniški nakladalni teži ter po kakovosti, kakor jo ugotovi železarna. Podjetjem, ki delajo nepretrgoma in pošiljajo vsak mesec cele vagone, se računajo za 5.50 lire pri stotu višje cene, vselej po železniški nakladalni teži in kakovosti, ki jo ugotovi železarna.

Staro lito železo

Za staro lito železo so določene naslednje cene: 1) stare strojne litine I. kategorije (deli razdrtih velikih strojev) 62.50 lire za metrski stot; 2) stare strojne litine II. kategorije (razni drugi stroji, vštevši cele kose) 59.50 lire; 3. drobci izstrelkov iz sive litine 54.50 lire; 4) stare komerčne litine I. kategorije (oporniki, cevi) 52.50 lire; 5) stare komerčne litine II. kategorije (razne nabrane litine) 49.50 lire; 6) stare litine požgane, bele itd. 27.50 lire.

Za razbitine zlitin litega železa, ki se prodajajo po analizi, se zgoraj navedenim cenam dodajo pribitki po količini in kakovosti dragih kovin, ki jih vsebujejo.

Določene cene veljajo za prebrano blago in pripravljeno za peči, franko skladišče trgovca, pooblaščenega zbiralca, ki je najbližje imetnikovemu skladišču. Blago se prevzame v imetnikovem skladišču in obremenijo prevozni stroški imetnika, ki lahko oskrbi prevoz na svoj račun. Za blago, ki ga odda imetnik v celih vagonih (vsaj 10 ton), se cene zvišajo za 6 lir pri stotu in po kakovosti, ki jo ugotovi prevzemajoča livarna.

Ostružki litine

1) Izbrani ostružki litine novi, čisti, nezarjaveli, brez tujih primesi, 30 lir za metrski stot; 2) malo zarjaveli, ne v kepah, brez tujih primesi, 23 lir. Cena velja franko skladišče trgovca, pooblaščenega zbiralca, ki je najbližje imetnikovemu skladišču, kjer se prevzame blago. Prevozni stroški obremenjajo imetnika, ki lahko oskrbi prevoz tudi na svoj račun. Za ostružke v celih vagonih (vsaj 10 ton) se cena zviša za 6 lir pri stotu po železniški nakladalni teži in po kakovosti, ki jo ugotovi prevzemajoče podjetje.

Še uporabno staro železo

1) Kosi železa, okroglega, štirioglatega, ploščatega (izvzemši blago s premerom ali stranico do 79 mm in dolžino pod 500 mm, nadalje s premerom ali stranico do 159 mm in v dolžini pod 350 mm ter blago s premerom ali stranico od 160 mm navzgor in z dolžino pod 200 mm, ki ga je šteti kot blago za peči) 110 lir; 2) kosi profilnega železa (izvzemši blago z višino ali stranico do 149 mm in dolžino pod 500 mm) 110 lir; 3) kosi železniških tračnic izvzemši blago v teži pod 21 kg na dolžinski meter in v dolžini pod 500 mm) 150 lir; 4) tramvajske tračnice na zarezo (izvzemši blago v teži pod 32 kg na dolžinski meter) 90 lir; 5) kosi platišča železniških, osebnih in tramvajskih voz, vagonov in tovornih voz (izvzemši blago v dolžini pod 200 mm) 150 lir; 6) tramvajske železne vzmeti, polžaste, špiralne, 150 lir; 7) druge vzmeti drugačne uporabe 110 lir; 8) cevi, ki niso več uporabljive (izvzemši blago z zunanjim premerom do 50 mm in v dolžini pod 500 mm ter z zunanjim premerom od vštetih 50 mm navzgor in v dolžini pod 300 mm) 160 lir; 9) kosi členastih verig (izvzemši blago s premerom člena pod 35 mm in v dolžini pod 2 m) 120 lir; 10) pločevinasti odpadki v debelini pod 4 mm (izvzemši blago, kjer je ena stranica krajša od 200 mm) 130 lir; 11) pločevinasti odpadki od vštetih 4 mm navzgor (izvzemši blago, kjer je ena stranica krajša od 200 mm) 110 lir; 12) pločevina, ki se da prenoviti (izvzemši blago, kjer je ena stranica krajša od 200 mm) 85 lir.

Te cene je razumeti za prebrano blago, franko skladišče trgovca, pooblaščenega zbiralca, ki je najbližje imetnikovemu skladišču, kjer se blago prevzame. Prevozni stroški obremenjajo imetnika, ki pa lahko oskrbi prevoz na svoj račun. Gornje cene veljajo za imetnika. Ob neposredni prodaji potrošniku sme imetnik pribiti k navedenim cenam največ 5 lir pri stotu za dobavne stroške.

Pri **prodaji za potrošnjo** iz trgovčevega skladišča se dovoljuje na gori določene cene pribitek do največ 40 lir pri metrskem stotu. Za blago, ki ni razporejeno v nobeno izmed gornjih kategorij, ne smejo trgovci računati višje cene kakor 130 lir za stot.

Druge stare kovine

Za druge stare kovine so določene naslednje cene: **svinec** 3 lire za kilogram, **cink** 2.30 lire za kg, **bron** 6.50 lire za kg, **baker** 8 lir za kg, **medenina** 6 lir za kg, **aluminij** 8 lir za kg, vse za blago, oddano franko skladišče pooblaščene tvrdke.

Gospodarske vesti

= **Trgovinski register.** Vpisala se je nastopna tvrdka: Brata Javornik, industrija in trgovina z lesom, Ljubljana (družbenika: Jos. Javornik, pos. v Žalni, in Staš Javornik, pos. v Ljubljani). — Pri tvrdki »Metla«, trgovski industrijski družbi z o. z. v Novem mestu, je odslej zaradi opustitve obrata in tihe likvidacije poslovodja in edini družbenik Oto Bernard, trgovec v Novem mestu.

= **Iz zadružnega registra.** Pri Gospodarski zvezi v Ljubljani, zadrugi z o. j., so izbrisani člani upravnega odbora Jakob Jan, Lovro Novak, Avgust Brvar, Franc Kerec, Franc Snoj, Maks Pratnekar, Jože Špindler in Martin Munda; vpisani pa so: Franc Petrič, pos., Trnovec, Anton Peterlin, pos., Zagrad, Ivan Strojin, pos., Dolenje Sušice, Anton Jeršinovič, pos., Vrhnika, inž. Lambert Muri, šef kmet. odd. Vis. komisarijata. — Pri I. delavskem konzumnem društvu v Ljubljani, z. z o. j., sta izbrisana člana upravnega odbora Anton Kralj in Ivanka Kosec; vpisani pa so dr. Emil Čeferin, tajnik Zadružne zveze, Ivan Pavlin, dežnikar, Ivan Fras, upok. ban. sluga, vsi v Ljubljani. Prokura za sopodpisovanje je podeljena Al. Kocmurju, zadružnemu ravnatelju.

= **Bilanca Stavbne družbe.** Stavbna družba d. d. v Ljubljani objavlja v »Službenem listu« svojo bilanco za preteklo leto. Družba je izvedla valorizacijo zemljišča in je valorizacijski dobiček v višini 1.42 milijona dinarjev uporabila za odpis izgube iz prejšnjih let. Račun izgube in dobička izkazuje preostanek dobička po valorizaciji v višini 257.000 din, ki se prenese na novi račun. Pri nespremenjeni delniški glavnici 1.5 milijona dinarjev je postavka upnikov nazadovala na 7.8 milijona dinarjev (prejšnje leto 13.9), vzporedno pa je nazadovala postavka nedovršenih stavb na 1.7 milijona dinarjev (7.8). Knjižna vrednost zemljišč znaša sedaj preko 4 milijone dinarjev.

Iz Novega mesta

n— **Obisk delegata CONI-ja.** V ponedeljek popoldne je prispel v Novo mesto ljubljanski delegat CONI-ja, da pregleda delo tukajšnjih sportnih in telesnovzgojnih društev ter sporazumno z njimi določi smernice za bodoče sportno delo v dolenjski metropoli. Ob 17. uri je bil na sreskem načelstvu sestanek, katerega so se poleg predstavnikov tukajšnjih oblasti in delegata CONI-ja udeležili zastopniki vseh novomeških sportnih in telesnovzgojnih organizacij. Na sestanku so po govoru delegata CONI-ja in kratkih referatih posameznih zastopnikov sportnih organizacij bili sprejeti važni sklepi za dvig sportnega gibanja v Novem mestu in okolici ter so bile dane važne smernice za takojšnjo obnovo dela v posameznih sportnih organizacijah in panogah.

n— **Zlorabljanje dobrosrčnosti meščanov.** Zadnje čase so se ponovili primeri, da so neupravičenci pobirali po mestu prispevke ter pri tem izrabljali bedo priseljencev in ime Rdečega križa. Zaradi tega opozarja socialni odsek Rdečega križa vse meščanstvo, da vse prosilce napotijo k njemu. Vsem prosilcem, ki so res potrebni, socialni odbor še nikoli ni odrekel podpore, vendar bo samo s sodelovanjem meščanstva možno preprečiti vse zlorabe pod imenom priseljencev in Rdečega križa.

K položaju na Tihem oceanu

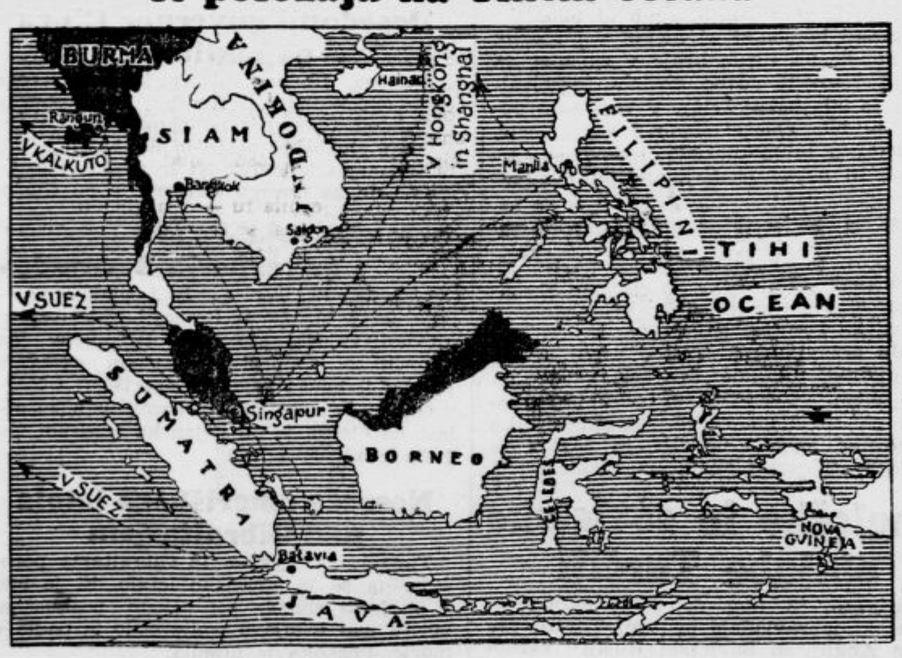

Po izkrcanju japonskih čet v Francoski Indokini se je povečala pozornost sveta za dogodke na Pacifiku. S tem izkrcanjem se je Japonska močno približala angleški posesti v Indiji, važno pa je tudi za njeno vojno s Kitajsko, ker lahko ograža preko Siama angleške dobave iz Birme Čangkajškovi vojski.

Kraljevina Siam ali Tai z glavnim mestom Bangkok leži na polotoku Zadnje Indije ter meji na vzhodu ob Francosko Indokino, na severozapadu pa na angleško kronsko kolonijo Birmo. Površina te kraljevine je 518.159 km², prebivalcev pa ima nad 10 milijonov.

Francoska Indokina obsega 701.000 km² površine ter ima okoli 20 milijonov prebivalcev.

Na jugu od Siama je Malajski polotok s slovitim angleškim utrjenim pomorskim oporiščem Singapurom. Obsega 4.415 km², prebivalcev pa ima približno 1 milijon.

Dalje južno je Nizozemska Vzhodna Indija, ki obsega Malajsko otočje, Sumatro, Javo, Borneo, Celebes, Male Sundske otoke in celo vrsto manjših. Njihova skupna površina je 1,483.892 km² s približno 51 milijoni prebivalcev. Dalje proti vzhodu je nizozemska Nova Gvineja.

Filipini, ki so ameriška posest, imajo 297.904 km² površine ter približno 12 milijonov prebivalcev.

Pogosti stiki Visokega Komisarja

z vsemi sloji prebivalstva s posredovanjem njegovih društvenih, gospodarskih in kulturnih predstavnikov

Ljubljana, 13. avgusta

V preteklih dneh je Visoki Komisar za Ljubljansko pokrajino sprejel vrsto deputacij. Ob tej priliki se je Visoki Komisar prepričal, kako so društva v Sloveniji izpolnjevala njegove začetne smernice, za katere je dal pobudo ukaz Duceja, da je treba pomagati ljudstvu in mu biti blizu.

Visoki Komisar je sprejel deputacije Zveze javnih nameščencev in upokojencev, Zadruge za gradnjo stanovanjskih hiš, zastopstvo Kmetske zveze, zastopstvo Združenja lastnikov novih hiš, zastopnike Karitativne zveze, katere je vodil prior Valerij Učak, deputacijo nameščencev zavarovalnic, številno zastopstvo bivših jugoslovanskih oficirjev v ujetništvu, predsednika Zveze lovcev, deputacijo pokrajinske zveze hotelirjev in gostilničarjev, deputacijo Karitas ter protialkoholnega društva, deputacijo zobnih tehnikov in deputacijo gradbenih tvrdk, predsedstvo Rdečega križa v Ljubljani, deputacijo likvidatorjev Električne zadruge v Šiški, Obrtniške zveze in deputacijo delavstva v Vidmarjevi tovarni.

Visoki Komisar je sprejel tudi arhitekta Josipa Plečnika, ki mu ga je predstavil župan dr. Adlešič. S slavnim arhitektom se je Eksc. Grazioli prisrčno razgovarjal in se je zanimal za njegove ustvaritve in za načrte, ki jih pripravlja za uresničenje.

Visoki Komisar se je seznanil tudi s predstavniki sveta delavcev, ki mu jih je predstavil nacionalni svetnik Vagliano. Zastopstvo je Eksc. Grazioli kratko nagovoril in ga prisrčno pozdravil. Poudaril je, da se je posebno zanimal za življenjske razmere in za delovne razmere delavstva. Zaradi tega je pregledal tudi ustroj industrije v novi pokrajini. Pripomnil je, da so bile plače, v kolikor je bilo doslej mogoče prilagojene življenjskim stroškom ter opozoril na nujnost sodelovanja vseh pri kontroli cen ter izjavil, naj vsi vračajo lojalnost za lojalnost Italije do prebivalstva.

V zadnjih dneh je Visoki Komisar sprejel tudi člana pokrajinskega Sosveta Ivana Puclja in sodnega svetnika Mihaela Gabrijelčiča, zastopnike gradbene tvrdke Dedek in druge.

Cenik za meso na drobno

Visoki Komisar za Ljubljansko pokrajino je na podstavi naredbe št. 17 z dne 9. maja 1941-XIX določil naslednje najvišje cene za nadrobno prodajo mesa. Te cene stopijo v veljavo dne 9. avgusta 1941-XIX.

		Lire
1. *Voli, telice, biki:*		
meso zadnji del	kg	8.90
meso sprednji del	»	8.10
2. *Krave:*		
meso zadnji del	»	7.70
meso sprednji del	»	6.90
3. *Goveje drobovje:*		
jezik	»	9.10
pljuča	»	3.10
srce	»	6.90
jetra	»	6.90
vranica	»	6.90
ledvice	»	7.60
vampi	»	3.80
glava	»	3.—
možgani	»	7.60
4. *Teleta:*		
meso zadnji del	»	11.—
meso sprednji del	»	9.—
5. *Telečje drobovje:*		
pljuča in srce	»	9.50
jetra	»	12.—
rajželc	komad	10.—
vranica	»	2.—
priželjc	»	4.—
jezik	»	5.50
možgani	»	4.50
6. *Svinjina:*		
meso zadnji del	kg	11.80
meso sprednji del	»	10.65
salo	»	12.55
7. *Koštrunovina*	»	7.20

Če se proda meso brez kosti, se sme gornja cena zvišati največ za 25%. Prikl.ada kosti in drobovja ne sme presegati 20% kupljene teže.

Prodaja mesa je dovoljena le v oblastveno odobrenih lokalih in stojnicah.

Ta cenik je obvezen za mestno občino Ljubljana, za ostale občine pokrajine pa velja kot smernica. Okrajna načelstva lahko določijo nižje cene sama, višje pa le po izrečni odobritvi Visokega Komisarja.

Cene se zaokrožijo tako, da se ostanki nad 2.5 cent. zaokrožijo na 5 cent., ostanki pod 2.5 cent. se pa ne upoštevajo.

Cenik mora biti vidno nabit v vseh mesnicah in prodajalnicah, ter se bo vsako kršenje najstrože zasledovalo po zakonitih predpisih.

Visoki Komisar Emilio Grazioli

Kontrolna pristojbina za nekatere vrste blaga

Visoki Komisar za Ljubljansko pokrajino, glede na svojo naredbo z dne 26. junija 1941-XIX, št. 54, *odreja:*

Člen 1. Za vse blago, ki je zavezano kontrolni pristojbini po naredbi z dne 26. junija 1941-XIX, št. 54, morajo prodajalci v dogovorih, prodajah in računih uporabljati določene cene in ne da bi navedli znesek kontrolne pristojbine.

Člen 2. Pristojbina se določa še za sledeče blago, namenjeno za izvoz:

Stare kovine, tudi v obliki blokov, palic in pogač:

železo in jeklo	Lire	14.—	za stot
lito železo	»	10.—	» »
svinec	»	25.—	» »
cink	»	25.—	» »
bron	»	150.—	» »
baker	»	200.—	» »
med	»	200.—	» »
aluminij	»	100.—	» »
Klej, mizarski	»	20.—	» »

Papir:

1. bel, neglajen
   a) v valjih » 20.— » »
   b) drugi, nečrtan » 30.— » »
2. ovojni » 25.— » »

Strojene kože, brez dlake:

1. volovske, kravje in konjske
   a) za podplate » 100.— » »
   b) druge » 250.— » »
2. telečje, junič'e » 500.— » »
3. ovčje, svinjske in druge male » 750.— » »

Gobe, suhe » 50.— » »

Člen 3. Pobiranje kontrolne pristojbine je poverjeno carinskemu ravnateljstvu, ki ga opravlja po svojih organih in podrejenih uradih.

Pobrane vsote se morajo odvajati Hranilnici Ljubljanske pokrajine za račun »Izravnalnega sklada za gospodarsko ureditev«, na razpolago Visokemu Komisarju.

Člen 4. Ta naredba stopi v veljavo z dnem objave v Službenem listu za Ljubljansko pokrajino.

Visoki Komisar Emilio Grazioli

Predpisi za promet z motornimi vozili na metan ali plinsko oglje

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino, smatrajoč za potrebno, da se dovoli promet z motornimi vozili na plinsko oglje in na metan ob potrebnem jamstvu za varnost in zaščito občinstva in potnikov, **odreja:**

Čl. 1. Vsa motorna vozila (avtomobili, tovorni avtomobili, avtobusi), preurejena za pogon na plinsko oglje ali na metan, se morajo radi dopustitve v promet dati prej v pregled in preskušnjo pri komisiji, sestavljeni iz enega inženirja Visokega komisarijata — oddelka za civilno motorizacijo in enega inženirja tehničnega (V.) oddelka, ob pogojih in s pristojbinami, ki veljajo za odobravanje motornih vozil.

Po ugodnem izidu tega pregleda in preskušnje pristavi komisija na prometno listino posebno pripombo, ki dovoljuje uporabo tega motornega vozila v prometu.

Čl. 2. Za vozila s pogonom na domače gorivo (plinsko oglje, metan), ki tekočega goriva niti za zagon ne morejo uporabljati, ne veljajo prometne omejitve, določene v naredbi Visokega komisarijata št. 65 z dne 12. julija 1941-XIX, kolikor se nanaša na promet ob nedeljah in praznič.nih dneh in na prevoz žensk in otrok.

Za omenjena motorna vozila ostane še nadalje v veljavi prepoved glede vožnje v nočnih urah in glede odhajanja iz Ljubljanske pokrajine brez posebne dovolitve iz člena 6. zgoraj navedene uredbe.

Čl. 3. Za motorna vozila iz člena 2. izda Visoki komisarijat, oddelek za civilno motorizacijo, dopustnico, ki dovoljuje njih uporabo v prometu, in posebno oznako — spoznavno ploščico modre barve, ki mora biti vidno pritrjena na motornem vozilu.

Čl. 4. Lastniki motornih vozil iz člena 1. morajo v 5 dneh, ko stopi ta naredba v veljavo, dati vozila v pregled in preskušnjo po členu 1. in si oskrbeti spoznavno ploščico in dopustnico iz člena 3.

Kršitelji se kaznujejo v denarju od L. 100 do L. 500 in z odvzemom prometnega dovolila za vozilo za dobo od enega do treh mesecev.

Člen 5. Ta naredba stopi v veljavo z razglasitvijo v Službenem listu za Ljubljansko pokrajino.

Visoki komisar **Emilio Grazioli**

Pojasnilo o dvojezičnih napisih

Ljubljana, 13. avgusta.

Visoki Komisarijat in občine dobivajo pogosto prošnje za pojasnila v posameznih primerih glede izvajanja razglasa o obveznosti dvojezičnih napisov. Po dobljenih obvestilih iz kompetentnih krogov pojasnjujemo:

1. Glede tvrdk z registriranimi imeni je jasno, da se morajo njih imena tudi prevesti v italijanščino. Niso potrebni posebni sklepi za spremembo statutov, zadostuje da izvedejo spremembo imena upravniki s tem, da naznanijo novo ime v trgovskem registru pri sodišču in pri trgovski zbornici pri kateri lahko dobe vsa podrobna pojasnila. Na sledečem občnem zboru se lahko potrdi novo ime tvrdke.

2. Isto velja za napise in reklamne naslove, ako obstojajo iz običajnih besed. Glede posebnih, narejenih naslovov in imena naj se interesenti obrnejo na Trgovsko zbornico.

3. Krstna imena, ki so prevedljiva in imajo ustrezajočo besedo v italijanščini naj bodo v italijanskem besedilu v italijanščini.

Druga krstna imena, ki niso prevedljiva ali za katere v italijanščini ni ustrezajočih imen, je treba tudi v italijanskem besedilu navesti originalno ime.

Opustiti je treba vse besede, navedbe in izraze, ki so tuje izposojenke in katerih se prepogosto poslužujemo.

Racioniranje masla

V smislu odločb Visokega Komisarjata št. 61, Sl. list št. 57 z dne 16. jul. t. l., stopi 21. t. m. v veljavo racijoniranje presnega masla in kuhanega masla, ki se bo lahko kupilo samo v zameno za maščobe.

Zato odrezki za maščobe veljajo tudi za nabavo enake količine masla namesto masti, slanine ali olja, kakor bodo pač dovoljevale zaloge.

Vse zaloge presnega in kuhanega masla pri izdelovalnicah masla kot pri trgovcih na drobno in na debelo pridejo po stanju z dne 20. t. m. pod zaporo in so na razpolago Prehranjevalnemu zavodu za Ljubljansko pokrajino, kateremu jih je treba prijaviti preko poedinih občin do 22. t. m.

V smislu čl. 4 naredbe Visokega Komisarijata št. 70, Služb. list št. 58 z dne 19. jul. t. l. o trgovini in predelavi kravjega mleka morajo tvrdke, ki so pooblaščene za trgovino in za predelavo mleka, voditi vpisnik prejema in oddaje, ki ga potrdi Prehranjevalni zavod; vanj se morajo vpisovati dnevno in ločeno količine proizvedenega, kupljenega, oddanega ali predelanega mleka, kakor tudi količine mlečnih izdelkov in njih oddaje.

Slednjič morajo vsi pravilno pooblaščeni izdelovalci masla počenši s 25. avgustom vsak ponedeljek prijaviti neposredno Prehranjevalnemu zavodu gornje podatke na podlagi posebnih obrazcev, ki bodo na razpolago pri posameznih občinskih uradih.

Prehranjevalni zavod Visokega Komisarijata za Ljubljansko pokrajino.

Določitev časa za zatemnitev

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino glede na naredbi z dne 6. junija 1941-XIX, št. 42 in z dne 23. julija 1941-XIX, št. 72, **odreja:**

Čl. 1. Do nove odredbe se morajo upoštevati predpisi o zatemnitvi v času od 21.30 do 5.30 ure.

Čl. 2. Drugi predpisi, ki jih obsega naredba z dne 6. junija 1941-XIX, št. 42, ostanejo nespremenjeni.

Čl. 3. Ta naredba stopi v veljavo z dnem, ki sledi dnevu objave v Službenem listu za Ljubljansko pokrajino.

Predpisi o zbiranju starih kovin

Visoki Komisar za Ljubljansko pokrajino, na podstavi člena 3. kr. ukaza z dne 3. maja 1941-XIX, št. 291, na podstavi člena 6. Ducejevega razglasa z dne 17. maja 1941-XIX, št. 454, v zvezi s členom 6. kr. ukaza z dne 18. maja 1941-XIX, št. 453 in glede na nujno potrebo, da se uredi zbiranje starega železa in drugih starih kovin za državne potrebe, *odreja:*

Člen 1. Kdor koli ima staro železo vobče, tudi v obliki blokov, palic ali pogač, do skupne teže najmanj dveh stotov, ali druge stare kovine do skupne teže najmanj petih kilogramov, jih mora prijaviti pri občinskem uradu do vštetega dne 13. avgusta 1941-XIX.

Prijave morajo obsegati podatke o zalogah na dan 11. avgusta 1941-XIX, o lastniku starih kovin in o kraju, kjer so.

Občine pošljejo prejete prijave Visokemu komisarijatu do vštetega dne 18. avgusta 1941-XIX.

Člen 2. Prepoveduje se predelava kovin v palice, bloke ali pogače brez predhodnega dovoljenja Visokega komisarijata.

Člen 3. Stare kovine, ki so zavezane prijavi, ostanejo na razpolago Visokemu Komisarijatu in se brez njegovega predhodnega dovoljenja ne morejo ne odtujiti ne prepeljati drugam.

Člen 4. Vendar se dovoljuje oddaja starih kovin tvrdkam, ki jih posebej pooblasti Visoki Komisarijat in ki bodo plačevale cene, kakor jih določa posebni cenik, katerega morajo imeti izobešenega za občinstvo na dobro vidnem mestu.

Te tvrdke smejo po predpisih Visokega Komisarijata dalje oddajati še uporabne stare kovine delavnicam in industrijam Ljubljanske pokrajine in shranjevati stare kovine za prelitje na ozemlju Kraljevine.

Člen 5. Dovoljeno je razen tega zbiranje vseh starih, železnih in neželeznih kovin ter njih zlitin, kolikor gre za njih oddajo tvrdkam iz prednjega člena.

Člen 6. Pooblaščene tvrdke morajo voditi poseben vpisnik prejema in oddaje, vidiran in kolkovan pri Visokem Komisarijatu in v katerega morajo vpisati vsak dan vse opravljene posle.

Ta obvestnost velja tudi za podjetja in delavnice, katerih delo daje odpadke zgoraj označenih vrst.

Člen 7 Kršitelji te naredbe ki stopi v veljavo na dan objave v Službenem listu za Ljubljansko pokrajino, se kaznujejo v denarju od 100 do 5000 lir in v hujših primerih z zaporom od enega do šestih mesecev. Poleg tega se odredi zaplemba blaga.

Ljubljana dne 9. avgusta 1941-XIX.

Visoki Komisar Emilio Grazioli

Pripisi k zadnji nedelji

Živahni so sportniki povsod, toda najmanj pri nas doma

V naši pokrajini

Sportni spored pretekle nedelje sta

v Novem mestu

izpopolnili dve nogometni enajstorici, in sicer domače moštvo Novega mesta in znana vojaška enajstorica 14. bataljona možnarjev s prijateljsko tekmo na stadionu v Kandiji. Domačini, ki so zmagali s 4:0 (0:0), so predvedli prav lepo in koristno igro ter pokazali razveseljiv napredek od zadnje tekme. Tudi zanimanje občinstva je v Novem mestu za sport zmerom večje in je bilo tudi na tej tekmi nad 1500 gledalcev. Sodnik je bil iz Italije, in sicer g. Sangiorgi iz Bologne.

Tudi

v Kočevju

minulo nedeljo niso bili brez sportnega dogodka. V pomanjkanju nasprotnikov od drugod so se v prijateljski tekmi pomerili med seboj seniorji in juniorji SK Kočevja. Tekma je bila zelo živahna in fair ter so nazadnje juniorji nepričakovano, toda zasluženo zmagali z rezultatom 3:2 (2:0). Kljub vsem naporom starejših v drugem polčasu, da bi igro izravnali ali morda celo dobili, je ostalo pri premoči juniorjev. Izmed njih se je zlasti odlikoval Medic na desnem krilu, ki je zabil tudi dva gola, razen njega pa še oba Bižala, prvi kot vratar, drugi kot krilec.

Isti dan so v nogometni tekmi nastopili tudi igralci iz grenadirskega polka in enajstorica SK Rapida. Po prav živahni igri so zasluženo zmagali grenadirji s 5:2 (2:1).

V ostalih pokrajinah

Nekaj glavnih sportnih izidov zadnje nedelje, ki je v ostalem imela svoj višek v mednarodnem atletskem dvoboju v Budimpešti, smo na kratko navedli že v naši včerajšnji številki, vendar je treba še zabeležiti vsaj še nekatere bolj pomembne.

V plavalnem taboru je bilo ta dan cela vrsta tekmovanj v Bologni, in sicer za prvenstvo GIL, kjer je nastopilo na stotine in stotine mladih plavalcev, bodočega naraščaja za seniorsko konkurenco. V Benetkah so tekmovale **plavalke za naslov državnega prvaka po društvih.** Tudi na tem tekmovanju so se ponovno uveljavile odlične plavalke iz Trsta, ki so svojemu klubu Triestini z 22.89 točke priborile prvenstveni naslov. Med podrobnimi rezultati tega mitinga omenjamo samo najboljše v posameznih disciplinah, in sicer kakor sledi:

na 400 m prosto: Stepančič iz Fiumane 6:28.3, na 200 m prsno: Prekop Mafalda iz Triestine 3:37.7, na 100 m hrbtno: Bertuzzi iz Triestine 1:27.6, na 100 m prosto Figari iz Genove 1:12.3 ter v stafeti na 4×100 m prosto Fiumana 5:10.

V Livornu se je v nedeljo končal **mednarodni teniški turnir,** v katerem so sodelovali tudi švedski igralci, ki bodo v naslednjih dnevih v Riminiju nastopili v dvoboju proti Italijanom. Že med potekom tekmovanja je bilo nekaj nepričakovanih izidov in na koncu je prišlo tako, da je po izločitvi večine Švedov in tudi nekaterih znanih domačinov zmagal Romanoni. V finalu je imel za partnerja Cucellija, ki ga je brez težav odpravil v treh setih 6:0, 6:1, 6:2. Tudi v moškem doublu sta bila v finalu dva italijanska para, med katerimi je dvojica Cucelli—del Bello zmagala nad parom Sada—Bossi s 6:2, 6:4, 7:5. V mešanem doublu, kjer je edini nastopil tudi Šved Schroeder skupno z Italijanko Tonolli, sta prišla do zmage nasprotnika teh dveh, in sicer Sandonnino in Cucelli s 6:2, 5:7, 6:2.

Drugod po svetu

V Mariboru je v nedeljo gostovala nogometna enajstorica iz Leibnitza proti domačemu Rapidu. Za Mariborčane je bil ta nasprotnik vsekakor prešibek, tako da so z lahkoto zmagali s 5:2 (3:1). Tudi v predigri je nemška mladina iz Maribora porazila enake nasprotnike iz Leibnitza z 1:0.

V Braunschweigu se je v nedeljo končalo **tekmovanje za teniško prvenstvo Nemčije.** Gies iz Kölna je v semifinalu izločil prejšnjega prvaka Henkela in je v finalu zmagal nad grofom Bawarovskim, ki je nekoč zastopal bivšo Avstrijo v tekmah za Davisov pokal, po ogorčeni borbi s 3:6, 4:6, 6:2, 6:4, 6:3. Skupno s Henkelom je postal Gies tudi prvak v doublu, in sicer po zmagi 6:3, 6:4, nad parom Koch—Buchholz. Pri ženskah je Rosenow, ki je že izločila Dunajčanko Doleschell, ubranila svoj prvenstveni naslov proti Käppel v treh setih 6:1, 2:6, 6:4.

V Stockholmu je v nedeljo 10. t. m. na državnem prvenstvu »padel« **svetovni rekord na 1500 m,** oni isti, o katerem smo pred nekaj dnevi že pisali na tem mestu. Šved Gundar Hägg je pretekel to progo v času 3:47.6, ki je za dve desetinki sekunde boljši od dosedanjega rekorda, ki ga je branil Lovelock iz Novega Zelanda. V ostalem je bila pri tej priliki borba več ko dramatična, saj so nastopili v njej sami odlični atleti, med katerimi je celo oni na osmem mestu dosegel izboren čas 3:58.

Švicarski atlet Fritz Schwab je prekosil **svetovni rekord v hoji na eno uro — z** novo najboljšo znamko — 13.308 m. Prejšnji rekord v tej stroki je branil Anglež Pope s 13.294 m.

Novi glasovi o dirki Gorica - Ljubljana

V petek dopoldne bodo vozili mimo Ljubljane

Priprave za petkovo dirko iz Gorice v Ljubljano in mimo Trsta nazaj v Gorico so v polnem teku.

Zadnja številka »Gazzetta dello Sport« objavlja ponovno razne podrobnosti o pestrem delu za izvedbo te klasične prireditve in omenja tudi že prve dirkače, ki so se prijavili zanjo. Za enkrat so znana samo imena onih vozačev, ki bodo zastopali tovarne Legnano, Bianchi in Glorio, katerih bo vsega 27, med njimi že imena, ki jih poznamo s številnih največjih italijanskih dirk, kakor Bizzi, Bevilacqua, Coppi, Volpi, Servadei in drugi.

Prijave so bile zaključene šele v torek zvečer, tako da je treba še počakati na končni seznam vseh udeležencev.

Tudi v Ljubljani bodo priprave za dirko v kratkem zaključene.

Kaznovani trgovci in obrtniki

Patrole Kr. Kvesture, ki nadzorujejo trg so zasačile v preteklih dneh sledeče trgovce in obrtnike ki so se pregrešili z navijanjem cen:

Terezija **Vrhovšek,** prodaja sadja in zelenjave Sv. Križ, **Rebolj** Stanislav, trgovina koles, Miklošičeva 18, Terezija **Goljar,** gostilna, Celovška 279, Josipina **Janežič,** mlekarna, Poljanska 3, in Marija **Koželj,** prodaja sadja in zelenjave, Dobrova.

Imenovani so bili povabljeni k sodišču, Tereziji Vrhovšek pa je bila prisojena tudi denarna kazen ker ni izobesila cenika.

Mesar Josip **Koprivc** z mesarijo na Vidovdanski c. 20 je bil kaznovan z globo ker je prodajal meso v prepovedanih dneh.

Sodišču je bila ovadena tudi posestnica Ivana **Kunovar,** ker je brez dovoljenja zaklala doma v Dolnicah št. 1 vola in meso prodajala po višjih cenah. Zaplenjeno meso se bo razprodalo na mestni tržnici.

Radio Ljubljana

Četrtek, 14. avgusta 1941-XIX.

7.30: Poročila v slovenščini. 7.45: lahka glasba, v odmoru napoved časa. 8.15: poročila v italijanščini. 12.30: poročila v slovenščini. 12.45: operetna glasba. 13: napoved časa, poročila v italijanščini. 13.15: Komunike Glavnega stana Oboroženih Sil v slovenščini. 13.17: Radijski orkester pod vodstvom Draga Marija Šijanca. 14: poročila v italijanščini. 14.15: Koncertni prenos iz Nemčije. 14.45: poročila v slovenščini. 17.15: koncert sopranistke Dragice Sok in tenorista Andreja Jarca. 19.30: poročila v slovenščini. 19.45: Avgusta Stanko igra na harmoniko. 20: napoved časa, poročila v italijanščini. 20.20: slovensko predavanje. 20.30: radijski orkester in komorni zbor pod vodstvom Draga Marija Šijanca. 21.20: koncert Ljubljanskega komornega tria (klavir Marjan Lipovšek, violina Albert Dermelj, violončelo Čenda Šedlbauer). 22: Lepa glasba pod vodstvom mojstra Arlandija. 22.45: poročila v slovenščini.

V mestu Krištofa Kolumba

Monumento Celle, delo Giulia Montevede, vlit iz brona, predstavlja večno dramo. Smrt, zavita v plašč, pleše z lepo mladenko, predstavljajočo življenje, nad globusom. Zaman se lepotica brani, smrt jo čvrsto drži za roko in ovija v svoj črni plašč. Prvotno je bila deklica gola, kakor kopija kipa še zdaj v Palazzo Rosso. Rodbina pa se je zgražala, zato jo je umetnik zavil v pajčolan smrti. Morda je zamisel prav s tem pridobila, kajti borba za osvobojenje iz smrtnega objema postaja obupnejša ker se življenje vedno huje zapleta v mrtvaški prt

Delo istega umetnika je Monumento Oneto. Angel Življenja zamišljeno sloni ob krsti Če pogledamo prekrasne oblike telesa, rok in kril — resnično remek delo. Je pa še neka posebnost — tenčica, s katero je pokrit, predstavlja življenje — ne vidiš, kje se pričenja, pač pa lahko vidiš, kje se konča

Prekrasen je tudi njegov spomenik rodbine Balduino, kopija Rafaelove slike Matere božje.

Zelo originalen je spomenik rodbine Raggio (kipar Rivalta). Predstavlja celotno rodbino v trenutku, ko se oče poslavlja od sveta Spredaj ob zglavju se joče hči, v ozadju se sklanja k njemu svakinja s hčerami in sinovi, ob vznožju postelje pa njegov mlajši brat tolaži jokajočo ženo. Cela skupina je izklesana iz enega samega kvadra marmorja. Brat umirajočega je svoji rodbini postavil grobnico, ki je miniatura milanske stolnice, zgrajena po načrtih arhitekta Ravellia.

Pred seboj nenadoma ugledaš slonečega meniha, ki obrnjen tako, da mu pada luč na knjigo, bere pogrebne molitve — pa se zmotiš, to je le kip, spomenik rodbine Serra, delo kiparja Rotta, prav za prav, njegov avtoportret. Stal je sam sebi za model. Kot plačilo je poleg ostalega stavil pogoj, da sme na svoj grob postaviti prav tak kip. Rodbina je privolila in tako molita na genoveškem pokopališču dva meniha za duše umrlih. Razlikujeta se le po molkih, ki jima padata od pasu po halji. Kiparjev menih ima preprostejšega od onega, ki moli na grobu rodbine Serra.

Lepo se je mesto oddolžilo svojemu velikemu sinu in preroku Giuseppu Mazziniju. Grobnica se nahaja na višini v divje rastočem gozdičku. Na dveh dorskih stebrih počiva architrav, na katerem je z enostavnimi črkami zapisano: Giuseppe Mazzini. Na čelni strani je vhod v grobnico, kjer se nahaja mramorni sarkofag s stekleno krsto. Mazzinijevo truplo ne leži naravnost, ampak tako, da gleda na grob svoje matere, ki se nahaja pred vrati v grobnico. Mazzinijeva mati je ena izmed dveh žen, ki sta pokopani na tem delu pokopališča, določenem borcem za svobodo Italije. Druga je Marchesa Bice, ki je kot 12-letna deklica skrila Mazzinija v hiši svojega očeta, ko ga je iskala policija. Zdaj počiva v bližini velikega borca in tvorca Italije.

Nepregledna je vrsta velikih del na tej božji njivi. Potrebovali bi 14 dni, da bi si ogledali vse po vrsti. Kot posebni zanimivosti naj omenim še dva spomenika, predstavljajoča žalujoči vdovi na grobovih svojih mož. Oba sta delo Cevasca. Prva se joka, druga — neverjetno, a resnično — se smeji? Čemu? Ko je umetnik delal drugi kip, se mu je strašno mudilo, ker ga je nepočakana vdova neprestano priganjala. No, nesreča je bila tu — v naglici je vdovi raztegnil usta na smeh. Zdaj ima večno kazen za svojo nepočakanost. K sreči je bil spomenik tako lep, da niti sama, hvaleč njegovo lepoto, napake ni opazila.

Eden najbolj posrečenih je spomenik neke vdove, ki moli na grobu moža. Ko ga je kipar Rivalta izdelal, je bila tako živa, da je kot nekdaj Buonarotti hotel reči: »Manjka ti govorica.« Da pa ne bi ponovil teh besed, je dejal: »Gospa, povejte mi kaj!« Resnično, če jo gledaš, kako sedi na klopi ob grobu, v eni roki molek, v drugi molitvenik, zaprt tako, da drži prst v njem, da ne bi izgubila strani, pa te gleda tako, da te njene oči zasledujejo — in usta se bodo zdaj, zdaj odprla. »Raconti mi qualchecosa!« Ona pa molči, rahlo se smehljajoč in zre z višine na to veličastno polje, kjer je zbrana vsa veličina njenega rodnega mesta. Tam proti vrhovom Apeninov se dvigajo nekdanji braniki največje luke Sredozemlja, ter bedo in jo čuvajo v sedanjosti, ko se skoro ponavljajo stari časi, ko so ljubosumni narodi hoteli uničiti gospodarico morskih gladin.

Daleč se razprostira Ligursko morje, v daljavi se sklepa z nebom, tam, kjer ni več razlike med morsko modrino in nebesno sinjino. Daljen je pogled Genove — v preteklost in sedanjost, od Gibraltarja — do Krima, še dalj se vije beli križ na rdečem polju, simbol vratarice evropskih celin — Genova la Superba.

T. Likepova.

DVE ZVEZDI

Greta Garbo in Marlena Dietrichova sta se pričkali.

— Veste kaj, gospa? pravi Greta. Če bi bila jaz vaš soprog, bi vam dala pri priči četrt kile strihnina v kavo.

— Jaz bi pa — je bil odvrnila Marlena — kavo s slastjo izpila, če bi bili vi moja žena!

Ni bilo prezgodaj

Spomini na Napoleonov pohod l. 1812. so se obnovili, pojavile so se špekulacije z neizmerno globino ruskega prostora, ko se je 22. junija začela vojna na vzhodu — piše »Frankfurter Zeitung« in nadaljuje:

Mnogi opazovalci zunaj obeh prizadetih dežel so morda menili, da se bo ponovilo to, kar je postalo pred sto tridesetimi leti usodno Napoleonu, vodstvo sovjetov nemškega sunka sploh ne bo pričakalo ob meji, temveč bo domnevno presenečenje izenačilo s tem, da bo svoje armade pripravilo za svojimi mejami, po možnosti za Volgo, in tako obenem obvladalo tehnične težave mobilizacije. Vse to pa se ni zgodilo, presenečenje, če moremo o niem sploh govoriti, je tičalo za obmejne sovjetske čete morda v uri, ko so se začele sovražnosti, toda večje presenečenje so prinesli potem že prvi dnevi vojne, ko je ves svet spoznal, da je bila boljševiška mobilizacija, in sicer mobilizacija v mejnem področju, 22. junija večinoma že dokončana. Kdor pa je pazljivo prebral opazke vrhovnega poveljstva nemške državne brambe z dne 11. maja t. l., ki so jih 22. junija objavili, da se opraviči nemško postopanje, je moral biti že v naprej pripravljen na takšno »presenečenje«, kajti te opazke so objasnile, da je bilo med Vzhodnim in Črnim morjem že mesece pripravljenih okrog 170 divizij sovjetske vojske, tik pred mejami rajha in njegovih prijateljev. Seveda je to dotlej vedel le ozek krog ljudi, vodstvo državne brambe in rajhovska vlada, ta dva pa sta imela tem stvarnejše in točnejše podatke, podatke tako nedvoumne vrste, da sta menila, da ne smeta niti za en dan več prelagati obrambo proti tej vojaški grožnji.

Že v marcu preteklega leta, ko je bilo težišče nemških operacij še nedvoumno na zapadu in ni mogel še noben človek misliti na kakšno grožnjo z vzhoda, je bilo po ugotovitvah nemškega vrhovnega poveljstva v zapadnem obmejnem področju Sovjetske zveze zbranih skoraj sto strelskih divizij, nad dvajset konjeniških divizij in dva in dvajset motoriziranih in oklopnih brigad, do maja tega leta je ta masa narasla na sto osemnajst strelskih divizij, dvajset konjeniških divizij in štirideset motoriziranih in oklopnih brigad. Če prezremo sovjetske čete na Daljnem vzhodu, tedaj je bilo v ostalem evropskem ozemlju Sovjetske zveze na razpolago samo še sedem in dvajset strelskih divizij, pet in pol konjeniških divizij in komaj ena cela motorizirana ter oklopna divizija. To pomeni, da so bile ob nemški meji zbrane dobre štiri četrtine sovjetske vojske, med njimi pa skoraj vse težke napadalne edinice. Kaj se je dogajalo za tem gostim zastorom priprav, to nas ne zanima, pravi »Frankfurter Zeitung«, malo pa vsekako ni bilo — kajti glede tega je nadaljnji potek vojne podal prepričljive dokaze. Kajti značilnost te vojne je ta, da je nemški napad že neposredno za mejo naletel na dotlej nepojmljivo nakopičenje sovražnega materiala. Številke o uničenju boljševiških tankov, topov in letal, ki jih je sporočilo nemško vrhovno poveljstvo, omogočajo s svojim stopnjevanjem odbrati skoraj kakor z lestvice, kolikšno stopnjo mobilizacije je dosegla sovjetska vojska že v prvih dnevih spopada. 27. junija je bilo več nego dva tisoč tankov, nad štiri tisoč letal in šest tisoč topov, 10. julija skoraj osem tisoč tankov, nad štiri tisoč topov in več nego šest tisoč letal. Divizija za divizijo je nastopala proti napadajočim nemškim četam in vse so bile oborožene, opremljene in oblečene. Arzenali in skladišča Sovjetske zveze so morali biti prepolni torej že pred 22. junijem, tako kar se tiče napadalnega orožja, kakor normalne opreme vojske, in večji del sovjetske vojske je moral biti tega dne že v mobilnem stanju ob meji, kajti drugače bi nemške čete v prvih bojih sploh ne bile zajele tolikšne množine vojnega materiala. Tajna povelja, ki so jih naknadno našli in ki so navajala določene smotre za napad v Nemčiji in Generalnem guvernementu ter so že predvidevala organizacijo prehodnih ujetniških zbirališč ob meji Generalnega guvernementa, so v tem smislu samo potrdila, kar je bojujoča se vojska iz lastne izkušnje in lastnega opazovanja že vedela, to namreč, da je obstajala v zgodnjem poletju že enotna, masivna sovjetska fronta od Ledenega do Črnega morja, da je bila pripravljena za napad in opremljena ter številčno tako velika, da je prekašala l. 1914. pripravljeno carsko armado in bržkone vse, kar smo doslej v vojni zgodovini doživeli vojaških priprav.

Trdost bojev, ki so se odigrali na sovjetskih tleh po 22. juniju, dopolnjuje to sliko do zadnjih podrobnosti. Čedalje jasneje se je kazalo, da se je bil tu na vzhodu zgoščal oblak, iz katerega je morala prej ali slej nastati nevihta. Do danes se ni v Moskvi, a tudi ne v Londonu, še nihče izrazil o tem, kakšen namen je imelo to izredno nakopičenje sovjetskih bojnih sil ob nemških mejah, če ta namen ni bil napadalen. Vprašanje je tedaj samo še to, kdo je drugega prehitel, da bi se ta nevihta zlila nad ozemljem Sovjetske zveze same in ne nad Srednjo ter Zapadno Evropo. Kdor pretehta vojaške ugotovitve in izkušnje zadnjih tednov vojne na vzhodu, kdor dopolni k temu, kar se je v teh tednih odigralo v zadevi vojaško-političnega sodelovanja med Sovjetsko zvezo, Anglijo in Zedinjenimi državami, ne more niti za trenutek dvomiti, da nemška odločitev 22. junija ni padla niti za trenutek prezgodaj.

Brodovje nemških patrolnih čolnov

išče sovražne mine

Položaj na vzhodu

Kako je bilo že objavljeno, je Vrhovno poveljništvo nemške vojske objavilo včeraj majhen zemljevid, ki kaže glavne nemške postojanke na vzhodni fronti. Iz tega zemljevida je razvidno, pišejo italijanski listi, da so nemške čete na severnem odseku bojišča prodrle do obale Finskega zaliva, nekako sredi med Tallinom in Narvo. Sovjetske čete, ki se še drže v estonskem glavnem mestu, so potemtakem odrezane od zaledja in popolnoma obkoljene. Umakniti bi se morale v danem primeru edino le še po morju. Narva je še v ruski posesti, nemški oddelki, ki prodirajo vzdolž vzhodnega obrežja Pejpuškega jezera, pa so se mestu že močno približali.

Dalje proti vzhodu so nemške divizije dosegle južnozapadno obrežje Ilmenskega jezera, torej točko, ki leži južnovzhodno od Leningrada.

Na osrednjem odseku kaže zemljevid, da se je izboklina okrog Smolenska znatno razširila. Njena vzhodna točka je daleč od Smolenska.

Na južnem odseku so se nemške čete pri Balti razcepile v obliko klešč in pritiskajo z dveh strani na oborožene sile maršala Budjenija, ki so stisnjene med Bug in Dnjester na področju okrog Odese. Te sile se lahko umaknejo le še v smeri od Nikolajeva proti severovzhodu. Tudi pritisk na Kijev postaja zmerom večji. Nemške čete so le še malo kilometrov oddaljene od ukrajinskega glavnega mesta.

Zaključno se lahko reče, da so nemške čete v 50 dneh prodrle mnogo dalje kakor nemška vojska cesarja Viljema med svetovno vojno, tik pred premirjem.

Da je Smolensk v nemški posesti že od 16. julija, potrjuje poročilo nekega turškega novinarja, ki je bil že pred nekaj tedni v Smolensku. Novinar pravi, da je mesto trdno v nemški posesti in da so Nemci tudi že gospodarji njegovega zaledja. Razdejanje, ki sta ga povzročili nemško in sovjetsko topništvo, so boljševiški četniki še dopolnili. V mestu, ki je pred vojno štelo še 116.000 prebivalcev, je sedaj kvečjemu 20.000 ljudi. Žene in otroci, kakor tudi starci so se vrnili v mesto in se razmestili po barakah, ki so jih zgradili v neposredni mestni okolici. Mesto ima tudi že svojega začasnega župana, nekega odvetnika. O razpoloženju ljudstva ni mogoče ničesar povedati. Možje in žene nočejo odgovarjati na najnedolžnejša vprašanja v bojazni, da se ne bi vrnile sovjetske oblasti.

Da je Smolensk v nemški posesti, je potrdil tudi bostonski radio, ki je priznal, da so Nemci prodrli že daleč po cesti, ki vodi od Smolenska proti Moskvi, mesto pa prav za prav nikomur ne pripada, ker ga ni več. Nemci so zasedli le ogromen kup ruševin. Vse je bilo uničeno in razdejano. Niti ena hiša ni ostala nepoškodovana. Vodovod, telefonske in brzojavne napeljave ter tramvajske tračnice so vse razdejane ali odpeljane.

Angleška propaganda, ki je do zadnjega trdila, da se Smolensk, ruski Verdun, še drži, je spričo takšnih dokazov popustila, pričela pa je pripisovati prav poseben pomen razdejanju, ki ga umikajoče se ruske čete puščajo za seboj.

Glede vojaškega položaja v Ukrajini pa prihaja londonska propaganda do naslednjih ugotovitev: Hitler za vsako ceno potrebuje uspeha že iz prestižnih notranjih in zunanjih razlogov. V Nemčiji mora pomiriti nemški narod, izven nje mora utrditi prijateljstvo z nekaterimi sosedi, ki se mu pričenjajo izmikati, kakor n. pr. Francija. Ta prestižni uspeh bo bržkone dosežen z zavzetjem Odese. Zunanji stvarni položaj pa bo ostal bistveno nespremenjen. Budjoniju je medtem uspelo, pravijo Angleži dalje, spraviti na varno vso ukrajinsko žito. To je zopet, kakor pripominjajo berlinski krogi, mogočno angleško opravičilo novega »slavnega umika« na vzhodu.

Američanke v dolgih oblekah

Ne samo ljubezen, tudi moda gre svojevrstna pota. V vojnih časih določa ta pota po vsem videzu patriotizem prav tako kakor stvarni gospodarski razlogi. Blago in slog sta v določenem medsebojnem razmerju, kakršnega v normalnih časih drugače ni. Celo v deželah, ki ne vodijo vojne, ima ta zakon medsebojne odvisnosti svojo moč, kakor se kaže n. pr. v primeru ameriške mode. Kdor je v zadnjih mesecih prelistaval tamkajšnje magacine in časnike, je opazil, da se v novih modnih stvaritvah čedalje močneje uveljavljajo bojeviti motivi. Ne samo to, da je bilo treba za razne ženske pomožne službe v zvezi s splošno vojaško dolžnostjo ustvariti okusne in praktične uniforme, temveč tudi moda žensk v »civilu« se je prilagodila temu duhu ali temu izrazu bojevite dobe. Videti je bilo n. pr. obleke, krila in bluze, ki so jim bili za model nič manjši moški vrstniki nego admirali in generali vseh vrst orožja. Apel intervencionistične propagande je padel dozdevno tudi med ženskami na rodovitna tla, če niso bile že te modne domislice same neki prispevek posebne vrste k tej propagandi. Bil pa je bolj ali manj pasiven odziv.

Najnovejše gospodarske sankcije ameriške politike proti Japonski pa so dovedle do popolnoma aktivnih pobud med ustvarjalci mode. Urad za civilno potrošnjo ameriške vlade je odredil, naj se sirova svila ne predeluje več, kar je bilo posledica tega, da so zaprli uvoz japonske svile. Ta odredba pa je časopis »New York Herald Tribune« navdahnila z modnim domislekom posebne vrste. Ameriške ženske naj bi v bodoče namesto svilenih nogavic iz patriotizma nosile volnene nogavice — to še ni tako originalno priporočilo. Pač pa je tem originalnejše to, da bi se naj oblačile v dolge obleke, nogavicam pa se naj sploh odpovedo. Dolge obleke bi jim itak skrile in varovale noge... Modni risarji so po tej pobudi že začeli pripravljati modele takšnih patriotskih oblačil.

Vendar pa še ni gotovo, kako se bo stvar končala. Dejstvo je namreč, da je opaziti v zadnjih časih, v jezo ravnatelja urada za civilno potrošnjo, pravi naval žensk na manufakturne trgovine in ta naval je namenjen svilenim nogavicam, s katerimi se hočejo ženske založiti, dokler je še čas. Odredbe in patriotski domisleki so imeli torej povsem nasproten učinek, vsaj kar se tiče svilenih nogavic. Iz tega bi sklepali, da je tudi dolgi obleki med ameriškimi ženskami določeno le kratko življenje.

Čebula

Čebulo, namreč čebulo iz semena, so letos v spločnem zelo pozno sadili, namesto sredi avgusta bo dozorela šele v septembru. Vsekako je treba njene grede zelo pogosto rahljati. Plevel se ne sme razširiti na njih, in rastlino je treba zalivati. Ko so pa čebule dosegle svojo približno pravo velikost, jih ni treba več zalivati, da bodo mogle dozoreti. Če ima čebula do tedaj, ko jo poberemo, preveč vlage, bo slabo prezimila in je že po Novem letu ne bomo imeli več.

Mnogi vrtnarji imajo navado, da liste oziroma steblo čebuli, ko malo zrase, odščipnejo ali prelomijo oziroma prepognejo k tlom. To ni potrebno in tudi ni dobro, kajti listi morajo čebulo vendar prehraniti. Šele tedaj, ko se da steblo nad čebulo zlahka vtisniti, zel lahko poteptamo, da bo čebula hitreje dozorela.

Kako merijo padec vode

Preden postavimo nekje vodno turbino ali vsaj mlinsko kolo, je treba preračunati padec vode, t. j. višino, ki se lahko izkoristi za turbino. Razen tega se mora ugotoviti količina vode, ki gre vsako sekundo skozi določen prerez reke. To so delali dolgo časa na sledeči način:

Na obrežju reke se je določila neka razdalja, n. pr. 50 m, ki se je zabeležila s koli. Na prvi črti so vrgli v vodo nekoliko kosov lesa, ki so plavali po vodi do druge črte. Tako se je dognal čas, ki ga je rabil plavajoči les, in se je ugotovila hitrost vodnega toka na tem kraju. Potem se je premerila struga in se je izračunala ploščina oziroma prerez tekoče vode. Ta ploščina pomnožena s hitrostjo toka je dala količino vode v sekundi. Ta račun je zelo približen.

Američan, prof. Allan, pa se je naslonil na znano dejstvo, da zviša v vodi raztopljena sol njeno občutljivost za električno strujo. Namesto zgoraj omenjenih lesenih znakov se v vodo na določeni točki lahko vlije stopljena sol, ob koncu natančno preračunane črte pa se postavi amperometer, ki meri moč električne struje, ki jo spuste po sredi vode med bregovi. Električna struja mora biti le v toliko močna, da ostane kazalec amperometra pri čisti vodi vedno na istem mestu. Ko zlije opazovalec slano tekočino v vodo, si zabeleži čas in pozneje še čas, ko se je kazalec amperometra odmaknil najdalje od prvotne točke. Na podlagi teh podatkov se ugotovi hitrost toka prav tako kakor poprej s pomočjo plavajoče markacije.

ANEKDOTA

V Stockholmu je živela bogata grofica, ki je vsako leto povabila nekolikrat ljudi v goste. Ti sprejemi so se odlikovali sicer z velikim sijajem, drugače pa so bili strašno dolgočasni. Švedski veletrgovec R. je bil nekoč med povabljenimi, priti bi moral tudi njegov brat, pa ga ni bilo.

»Lepo od vas, da ste prišli,« je rekla grofica. »Pa kako da vaš brat ni našel poti do nas?«

»Veste, imava toliko dela,« je odvrnil veletrgovec. »Nikakor ne moreva istočasno stran. Tako sva žrebala, kdo pojde sem.«

»Zanimivo — in vi ste dobili?«

»Hm, kakor vzamemo. Moj brat pravi, da sem izgubil!«

VSAK DAN ENA

»Ali veste, zakaj vas držim?«
»Zato, ker ste močnejši!«

Bencina primanjkuje

v Švici tako, da so se tovorni avtomobili spremenili v bedne vozove na konjsko vprego

Kulturni pregled

Stane Dremelj

V Jakopičevem paviljonu razstavlja svojo plastiko kipar in medaljer Stane Dremelj. Umetnik je še mlad, znan samo s priložnostnih razstav majhnega formata, oddaljen hrupu in nemiru naših dni. Ne vem, kje ima svoj atelje in kakšen je. Zamišljam si Dremlja — vzlic njegovi mladosti — kot samotarskega človeka, ki živi samo za svojo umetnost, za oblikovanje drobne plastike, za ustvarjanje medaljonov in miniatur — za tisto nevsiljivo, a trdno umetnost, ki ne dopušča velikega eksperimentiranja, zahteva pa mnogo znanja in dela. Po svoji vnanjosti napravi Stane Dremelj vtis človeka, ki je čvrst in delaven kakor kmet na skopi notranjski grudi; moža, ki je kljub mladosti mnogo doživel in ki tudi mnogo zna, vendar pa skuša to skriti pod videz ravnodušnosti. Ni — kakor mnogi iz njegovih vrst — prožen, prilagodljiv in zgovoren. Toda to so opažanja en passant in po vsej verjetnosti niti niso povsem točna. Toda kakor koli ga pogledaš: ta umetnik zapušča vtisk tihega, solidnega delavca. In ti bodo edini lahko potegnili umetnost iz njene splendidne osamelosti in jo približali množicam, ki gibljejo današnji svet.

Stane Dremelj razstavlja med drugim nekaj odličnih medaljonov s podobami Trubarja, Prešerna, Finžgarja, Šantla in z raznimi drugimi motivi: samo majhna plastika, ki ne kriči v svet, zato pa tembolj izvablja pogled uživajočega obiskovalca; nje prednosti so v jasni zasnovi, v skrbni in natančni obdelavi, v neposrednem in vzlic vsemu nedostajanju monumentalnosti močnem učinku. Njegove miniature v slonovi kosti so precizne in lepe. Oblikuje znane in neznane človeške obraze; vsakemu ume dati svojsko značilnost in vdihniti več ali manj umetniškega življenja.

Vprašal sem Dremlja, kako je našel pot v umetnost? O svojih umetniških začetkih mi je povedal tole:

— Moja pot na »Akropolo« je bila precej dolga in trpka. V naši družini je bilo mnogo otrok, zato je veljalo železno pravilo, da morajo priti čim prej do kruha in sicer do obrtniškega, ki ni sicer posebno bel (da govorim v žargonu preteklega časa), a je tem bolj trden in zanesljiv. Za umetnika me starši gotovo ne bi bili poslali v svet; to pot sem moral nastopiti sam. Tako so me torej dali v uk pekovskemu mojstru. Če se spomnim, kako sem takrat v veliko mojstrovo jezo modeliral s testom, lahko vidim svoje »umetniške« začetke prav v tej, danes tako priljubljeni snovi. No, peka sem zapustil in šel za drugačnim kruhom. Takrat sem že nosil v duši slutnjo bodočega umetniškega poklica. Zadeva je stopila bližje stvarnosti, ko sem vstopil v podobarsko delavnico mojstra Buha na Vrhniki: tu sem se že določneje seznanil z osnovami umetniškega dela. Začel sem seveda z majhnim delom, kakor je že stoletja tradicija v podobarskih delavnicah. Umival sem kipe, pospravljal razne dekoracije, po malem risal, pri tem pa vestno poslušal svojega mojstra, ki mi je mnogo razlagal o umetnosti in o vsem, kar sodi zraven.

— No, pozneje se je zgodil v mojem življenju velik prevrat, ki me je šele privedel na pot prave umetnosti: šel sem v Ljubljano na Srednjo tehnično šolo, potlej pa v Zagreb na Umetnostno akademijo. Poslej je bila moja pot do umetnosti enaka poti mojih tovarišev. Razločevala se je nemara v tem, da sem se že na Akademiji mnogo bavil z medaljerstvom in s plaketo. Razvoj v umetnika pa še danes ni končen in tako kmalu tudi ne bo. Kako je že dejal Jakopič, ko je bil štirideset let star? Da je sedaj šele pričel delati!

Tako sva prešla k najvidnejši značilnosti Dremljevega umetnostnega udejstvovanja: k njegovi posebni ljubezni do male plastike. Vprašal sem ga, kakšen pomen ima v njegovih očeh taka plastika?

— Na to vprašanje Vam prav rad odgovorim — je odvrnil — ker čutim, da bom tako lahko nekoliko zagovarjal tudi svojo umetnost. Pri nas je doslej ta stroka do malega neznana. Pojavljala se je zgolj tu in tam, vendar brez notranje povezanosti, tako da je notranja rast intenzivnega umetniškega dela ostala zakrita. Nemara prav zaradi tega ni doživela tistega zanimanja, ki bi ga bila vredna; morda zaradi tega spremljajo nekateri z nezaupanjem moje delo in delo nekaterih drugih. Prepričan sem, da se bodo razmere sčasoma temeljito izpremenile. Čas sam utegne tistim, ki malo plastiko ljubijo in ustvarjajo, priskočiti na pomoč. Dandanes je vse človekovo stremljenje obrnjeno nazven, v gesto, v parado, tudi v kolosalnost. Nekoč pa morejo nujno nastopiti razmere, ko se bo človek razočaran vrnil nazaj k domačemu ognjišču, k duhovni, intimni obliki, k »malemu formatu«. Tedaj se bo — naveličan velikih gesel — utegnil pomuditi tudi ob stvareh, ki ne bodo imele le slepljivosti kvantitete, marveč predvsem kvaliteto ob prikupni, njegovi okolici ustrezajoči obliki. Takrat utegne priti za malo plastiko zlata doba... Sicer pa: to, kar sem Vam povedal, velja bolj za široki svet. Pri nas živimo že od nekdaj v tesnih razmerah in bi potemtakem bila prav za malo plastiko pripravna tla. Toda našim ljudem nedostaja vzgoje, pravega znanja in trdnega odnosa do umetnosti. Kako bi drugače bilo mogoče, da vidijo nekaterniki v mojem delu neko novost v naši umetnosti, dasi je ta oblika že precej stara!

— Kadar bodo v razpokani stavbi naše umetnosti — je nadaljeval Stane Dremelj — zapolnjene vse vrzeli, takrat bo ustaljeno in razširjeno tudi razumevanje za različne umetnostne panoge. Pomen male plastike je torej v izpolnjevanju vrzeli med umetnostjo reprezentativnega značaja in med umetnostno-obrtnim izdelkom, ki absolutno dominira v stanovanju človeka. Umetnostni »pritlikavec« ima potemtakem nehvaležno nalogo, biti venomer človeku pred očmi: na pisalni mizi, na steni, v medaljonu itd., ga neprestano držati v neki notranji zvezi z umetnostjo, spominjati ga na kulturno življenje. V zameno za to pa uživa tak predmet v hiši ljubiteljsko spoštovanje. Mi, ki se bavimo z medaljerstvom, z malo plastiko in podobnim, smemo torej vendar le upati v lepšo bodočnost, ki nastopi tedaj, ko bo človek spet našel z ulice pot v svoj dom, med svoje ljube stvari, v intimno zatišje in k notranjemu miru...

Po tej nekam optimistični izpovedi sva prešla na sedanjo razstavo. Kaj pomeni v Dremljevem dosedanjem umetniškem razvoju?

— Prav za prav razstavljam sedaj prvikrat kolektivno, zato je ta razstava že važna za moj umetniški razvoj. Sem neke vrste zamudnik: pozno se pojavljam z večjo gesto na naši umetnostni pozornici. Vzrokov je več, poglavitni pa utegne biti v tem, da kar zlepa nisem zadovoljen s svojim delom in če že hočem kaj razstaviti, tedaj se mora vsaj na zunaj zdeti, da sem zadovoljen z razstavljenim. Razvojno mi bo ta razstava samo koristila. Naposled dobim z njo lep pregled vsega svojega dela od prvih, še akademijskih začetkov do današnjih plaket. Morda celo vidim pot, ki me bo vodila do nadaljnjih rezultatov, vendar še ni čas, da bi o tem govoril.

In končno sva rekla še kaj o vzornikih, ki jih ima bolj ali manj sleherni umetnik, samo da jih redko kdo prizna. Tudi g. Dremelj je v tem pogledu vzdržen.

— Prvi je bil moj profesor na Akademiji. Pozneje — saj poznate tisti pregovor o kokoši in jajcu — sem skušal iti svojo pot. Toda povedati Vam moram, kaj si predstavljam pod umetnostnim vzornikom. Ni umetniška osebnost, pred katero klonem s svojimi lastnimi prizadevanji ter se oklenem njenih dognanj, marveč le individualnost, ki mi pokaže možnosti novega razvoja, novih smeri, h katerim krenem sam z lastnimi poizkusi in premišljevanji. Pot, ki so si jo nekateri izbrali in ki vodi le k brezdušnemu posnemanju vzornikov, je nesmiselna, za razvoj umetnosti pa kar škodljiva. Od vseh medaljerskih del preteklosti najbolj cenim renesančne umetnine. Doslej in najbrž tudi poslej ne bo zlepa nastalo kaj podobnega. Ta ugotovitev pa mi kajpak ne bo vzela veselja do dela, ker ne poznam malodušja in ker verujem vase.

Nova cesta od Beograda do Soluna

Beograd, 13. avgusta

Nemška organizacija Todt ima na jugovzhodu obširno področje. Njeno središče je v Beogradu, delovni obseg pa zajema pokrajino od Karpatov vsepovsod do morja. Poleg Srbije tore, skrbi za gradnjo cest na Hrvatskem, na Slovaškem, v Romuniji, na Bolgarskem in v Grčiji. Kakor navaja »Donauzeitung«, je ena izmed najvažnejših nalog na jugovzhodu zgraditev avtomobilske ceste **od Beograda do Soluna.** Cesta bo držala čez Kragujevac, Niš, Skoplje in Veles. Pri Nišu se bo odcepila druga cesta čez **Pirot do Sofije.** Koderkoli je dosedanja cesta porušena, jo je treba temeljito izboljšati. Šibke ali porušene mostove je treba na novo izgraditi. Prejšnje čase smo večkrat poročali o gradnji avtomobilske ceste, ki bo v bodočnosti vezala vso Evropo tam gori od Kanala do Carigrada. Dela so bila opravljena v precejšnjem obsegu tudi na področju bivše Jugoslavije, vojni zapletljaji pa so nadaljevanje preprečili. Zdaj bo organizacija Todt dopolnila, kar je proti Solunu še treba storiti.

Od Velesa proti Solunu je držala cesta, ki jo je bila v prvi svetovni vojni zgradila vojska generala Mackensena. Na južnem predelu pa so takrat Angleži zgradili cesto od Soluna do Djevdjelije. Obe ti zvezi sta po vojni propadali. Zdaj bosta spet preurejeni za službo modernemu prometu. Organizacija Todt je našla Mackensenov predor, skozi katerega niso mogli voziti veliki vozovi. Na skali pred predorom so našli tisto staro tablo, na katero so bili Nemci takrat zapisali, da je bil predor zgrajen »na zapoved cesarja Viljema od Mackensenovih čet za zmagoviti prehod nemške vojske«. Francozi so nato napis prečrtali in pristavili: »Na zapoved Republike so francoske čete zmagovito korakale skozi ta predor.« Zdaj bo spet nameščen stari napis. Organizacija Todt je tu zraven zgradila nov večji predor.

Cesta od Beograda do Soluna bo dolga blizu 700 km. Treba bo zgraditi ali obnoviti 80 mostov. V celoti je treba zgraditi 630 km ceste, kajti 70 km je že izgrajene. Zaposlenih je vsega skupaj 7000 domačih delavcev, posada organizacije Todt za jugovzhod pa šteje 680 mož. V zadnji dobi so dela naglo napredovala in zdaj je pričakovati, da bo celotna cesta do konca jeseni gotova. Tehničnih težav ni bilo, pač pa so bile težave z nemškim delavstvom. Vremenske razmere so namreč take, da Nemcem ni lahko biti ves dan pri delu na žgočem soncu. Telesno opravo je bilo treba popolnoma preurediti. Organizacija Todt je nabavila široke slamnike, lahke rjave uniforme s kratkimi hlačami in močne čevlje zoper kače. Tudi oskrba ni bila lahka, kajti pri slabih vremenskih razmerah si je bilo treba pogostokrat ubijati glavo, kako naj se dovaža hrana na posamezne odseke. Osem zdravnikov skrbi za delavstvo. Organizacija Todt ima svoji dve bolnišnici v Beogradu in Nišu, posebne ambulante pa pri vsakem gradbenem vodstvu. Zdravstveno skrbstvo se je posebno uveljavilo z varovanjem zoper kužne bolezni. Na prvem gradbenem odseku je bilo vedno mnogo bolnih, potem pa se je zdravstveno stanje celotne delavske posade od tedna do tedna boljšalo. Zdaj, ko so na vrsti dela na južnih, najbolj ogroženih predelih, je za čudo najmanj bolnih.

Rdeči križ poroča

Na poizvedovalni oddelek Rdečega križa v Ljubljani je prišlo nekaj obvestil. Svojce prosimo, da jih dvignejo v pisarni na Miklošičevi 22 b.

Kasanski ing. Valentin, Kupec Ivan, Praprotnik Viktor, Ristič Aleksander, Strniša Ljudmila, Šetinc z družino, Vidmar Cecilija, Zakovšek Jože.

Pošto naj dvignejo:

Arhar Dragica, Gubčeva 14, Bajuk Božidar, klasična gimnazija, Bavdek Mara, Beethovnova ul., Berlec Lovro, Rakova pot-Dravlje, Bernat Filip, Operno gledališče, Besov Cvetka, Ulica na Grad 2/II, Božič Alojz, poštna ambulanca, Brajnik Anica, Cesta pod Rožnik, XII, Cerar Angela, Tabor 2, Chocensky Štefka, fma. I. C. Mayer, Dolžan Janko, inspektor, Fajt Nevenka in Vera, Večna pot 37, Groznik Franc, policija, Hauptman Jože, poštni uradnik, Ilavnik Mirko, Zelena jama, Javornik Marija, Komenskega ulica, Jemec Janko, Ledina, Jenko Miha, župnik, Moste, Jurin Franc, Tyrševa cesta, Kajfež Slavo, Slomškova ulica, Klun Ludvik, Celovška 74, Kompare Stanko, duhovnik, Šiška, Kostanjevec Minka, Vodnikov trg 5/II, Kovač Viktor, Stari trg 3, Kranjec Silvo, prosvetni inspektor, Kren Mici, Cesta v Rožno dolino 16, Kuharič Slavica glavna pošta, Lasič Josip, učiteljski dom, Šiška, Lovšin Lujza, Ažbetova 4, Metlika Florentina, Costova ulica, Meze Ivan, Tržaška ali Tyrševa cesta, Milavec dr. Anton, Pokojninski zavod, Muri ing. Lambert, Knafljeva ulica, Novak Jože, Dramsko gledališče, Pečjak Alenčica, Staničeva ulica, Pestotnik Leopoldina, Borštnikov trg, Pipan I., polic. nadstraž. v p., Pirc Marija, Marmontova 41, Pirjevec dr. K, direktor, Trgovska akademija, Robežnikovi, Vič, Spetič Marija, poštna uradnica, Stanko Anton, Gerbičeva 50, Ušlakar Ivan, notar, Verdonik Edo in Branka, Dramsko gledališče, Verovšek, trgovina, Tyrševa cesta, Vesel Amalija, Miklošičeva cesta, Vovk Slava, učiteljica, Za Vrtačo, Završnik Lojze, zastopnik tovarne Hribar, Židan Ivana, Kodeljevo 63.

Dalje: Advokatska Komora, Avsar, poštni upravitelj, Borišek Boža, železniška menza, Brišnik Anica, uradnica Vis. Komisarijata, Cerar Angela, šol. upraviteljica, Chayenskij Štefka, (tv. I. C. Mayer), Dagarin Peter, Vilharjeva c., Debeljak Jožica, Keršičeva cesta, Fabjani Anica, Poljanska cesta, Flis dr. Davorin, zdravnik, Funtek Mici, Golob obitelj, kurilnica, Gostinčar Meta, upravnica pošt, Horn Pero, šolski upravitelj, Moste, Hvala Božo, Direkcija državnih železnic, Javornik Marica, Komenskega ulica, Kalin Angela, Galetova ulica, Kersmanec Angela, Napoleonov trg, Klembas Drago, strojni mojster, Lamut, od g. Poliča iz Maribora, Lavrenčič Alojz, poštna direkcija, Leder Nada, Zagrebška ulica, Mlakar Zorko, Smartinska cesta, Morel (za g. Jurca Branko), Nerat Anton, Ob Janševi 9 a, Organizacija poštnih telegrafskih uradnikov (predsednik g. Šturm), Poniž ing. Rajko, poštna direkcija, Pečnikar Milica, Dolenjska cesta, Plemelj dr. Josip, univ. prof., Gradišče, Prijatelj Ivan, Resljeva cesta, Rojina Ante, Kolodvorska cesta, Senčar dr. Drago, žel. direkcija, Skalar J., Slamič, Slokan Mici, Stare Miloš, odvetnik, Tyrševa c., Tavčar dr. Ivan, Tavčarjeva ulica, S. Toplak Romana, Trobec Franjo, strojevodja, Vidmar Mira, učiteljica, Vrečak Anton, poslovodja, Sv. Petra cesta, Udir Tone, Baragova ulica, Višnar Slavko (tv. I. C. Mayer), Zupan Ivan, Šiška, kurilnica, Žena in dom uprava.

G. Franjo Ivanšek naj dvigne karto, ki jo je poslal na naslov Slovnik Maks. Gospa Brumat Marija naj dvigne pismo, ki je bilo adresirano na ime Brumat Julijan, Beograd. Gospod Lavrečič Avgusto ima pri nas priporočeno pismo. Zaradi nedostavljive pošte naj se zglasi gospa Stare Manda, Poljanska 1/III. Gospa Wölle Jadviga, učiteljica, Sv. Križ pri Litiji naj se po možnosti takoj zglasi v tajništvu poizvedovalnega oddelka.

Namesto venca na grob pokojne gospe Fani Mehletove je darovala rodbina Sekavčnik-Pogačnik Rdečemu križu 60 L. Desetletni Šavnik Boris iz Ljubljane je daroval Rdečemu križu 130 L, ki jih je prejel za svoj god. Plemenitima darovalcema iskrena hvala!

Kronika

* **Novi grobovi.** V starosti 76 let je v Kranju umrl g. Joško **Majdič.** Ugledni pokojnik je bil znan in spoštovan po vsem Gorenjskem, še zlasti tudi v Ljubljani. Zapustil je vdovo gospo Nušo iz Sajovčeve rodbine, hčerko Miro in sina inž. Jožo s soprogo. Pogreb bo danes, v četrtek, ob pol 17. — Po daljšem trpljenju je umrla ga. Tončka **Stritofova,** soproga opernega dirigenta in skladatelja g. Nika Štritofa. Po rodu je bila iz ugledne rodbine Praprotnikovih, sestra veleindustrijca g. Avgusta Praprotnika. Pogreb bo danes ob pol 14. iz kapele sv. Antona na Žalah. — Nadalje je umrla v Ljubljani ga. Elizabeta **Poljšakova,** gostilničarka in posestnica. Pogreb bo danes ob 16. iz kapele sv. Andreja na Žalah. — Umrl je upokojeni šolski nadzornik g. Mihael **Kosec.** Zapustil je vdovo, tri sine, hčerko in širši krog sorodstva. Zadnjo pot bo nastopil danes ob 15. uri, kapela sv. Frančiška. — Pokojnim blag spomin, žalujočim naše iskreno sožalje!

* **Hrvatske poštne zveze z ostalim svetom.** Ministrstvo za promet in pošte v Zagrebu je objavilo, da je obnovljen redni poštni promet z naslednjimi državami: z Albanijo, Belgijo, Nizozemsko, Norveško, Portugalsko, Švedsko, Švico, Argentino, Brazilijo, Kostariko, Ekvadorjem, Gvatemalo, Hondurasom, Iranom, Mehiko in Zedinjenimi državami Severne Amerike.

* **Sarajevski nebotičnik,** o katerem smo že nekajkrat poročali, kako ga gradijo, bo v kratkem docela zgrajen. Prav podoben bo ljubljanskemu nebotičniku. Imel bo številne poslovne prostore pa tudi stanovanja in gostišča s kavarno. Posebnost sarajevskega nebotičnika pa bo, da bo v njem tudi velika mošeja. Tam, kjer zdaj stoji nebotičnik, je namreč svoj čas stala zgodovinsko znamenita Kemaludinova mošeja. Zato se bo nebotičnik imenoval »Kemaludinov stolp«.

* **Smrtna prometna nesreča sredi Rima.** V torek zjutraj se je na Barberinijevem trgu v Rimu pripetila huda prometna nesreča. Josip Gobi se je na kolesu peljal čez trg, ob krmilu pa je imel svojega 7letnega sinčka Oskarja. Iznenada se je znašel pred velikim avtobusom, ki je prihitel nasproti, in je padel s kolesom. Pri tem je nesrečnega Oskarja vrglo naravnost pod kolo avtobusa, da je na mestu obležal mrtev.

* **Pet justifikacij.** V Poligonu pri Cagliariju je bila v torek zjutraj izvršena smrtna kazen, ki jo je sodišče izreklo dne 28. marca t. l. nad petimi obtoženci. Usmrčeni so bili Sirrigu Edoardo, Dammi Paolo, Zeulo Giuseppe, Lallai Giovanni in Pilia Enrico, ker so 10. maja lanskega leta zvečer z roparskim namenom in na posebno okruten način umorili Raimondo Picchiri, Mario Orru in Effisija Maronzija.

* **Nemci kupujejo hrvatski tobak.** Kakor poročajo iz Mostarja, je posebno odposlanstvo nemške tobačne uprave obiskalo monopolne zavode v Hercegovini in Dalmaciji. Odposlanstvo je nakupilo 50 vagonov tobaka treh različnih vrst.

Iz Ljubljane

u— **Dež brez konca in kraja.** Letos pa nebo menda res ne bo skupaj spravilo vsaj enega lepega sončnega tedna. Po prav lepi nedelji smo imeli še v ponedeljek in torek dovolj sonca, da so tudi kopalci prišli na svoj račun. V noči po torku pa se je nebo spet dodobra pooblačilo in včeraj zjutraj je začelo narahlo pršiti, nato pa je po malem, a vzdržema deževalo ves dan, obenem pa se je ozračje znatno ohladilo. Od časa do časa so bili pravi nalivi. Moče imamo res že zdavnaj več ko preveč in upravičena je bojazen, da bo neprestano deževje letini precej v škodo.

u— **Prepoved zazidave zemljišč med Hajdrihovo, Gunduličevo in Verstovškovo ulico ter Lepim potom** je izdala mestna občina ljubljanska, ker so te zasebne in občinske parcele namenjene za zidanje vseučiliških prirodoslovnih zavodov ter za botanični vrt. Prepoved velja do 14. maja 1943 ter so podrobnosti o njej razvidne z razglasov na občinskih deskah, a situacijske skice si interesenti lahko ogledajo v mestnem tehničnem oddelku pri gradbenopravnem odseku od 9. do 12. ure, dokler traja rok za morebitne pritožbe.

u— **Kup prometnih nesreč.** Na kirurški oddelek ljubljanske bolnice so pripeljali 32letnega občinskega uradnika Zdravka Novaka iz Vevč. Peljal se je s kolesom, pa je tako nesrečno padel, da si je zlomil roko. Podobno nesrečo je doživel 16letni Leopold Gaberc, sin poštnega zvaničnika iz Ljubljane. Pri padcu s kolesa se je precej potolkel po glavi in po rokah. Pod voz je padla 18letna Ivanka Švigljeva, posestnikova žena z Iga, ker so se ji splašili konji. Ana Kastelčeva, 42letna posestnikova žena iz Št. Vida na Dolenjskem, pa je padla z voza in si zlomila levo roko.

u— **Sekira ni za igračo.** Na kirurški oddelek splošne bolnice v Ljubljani so pripeljali komaj 2letnega posestnikovega sinčka Jožeta Intiharja iz Selnika pri Želimljah. Njegova sestrica se je s sekiro igrala na dvorišču, pa je nesrečni bratec položil roko na knalo, da mu je odsekala dva prsta.

u— **Gad jo je pičil.** V ljubljansko bolnico so pripeljali 16letno Milko Šteblajevo, posestnikovo hčerko iz Želimelj. Pri vsem mokrem, hladnem vremenu, ki smo ga deležni to poletje, je imela smolo, da jo je v gozdu pičil gad.

u— **Združenje krojačev, krojačic in sorodnih obrtov v Ljubljani** naznanja članicam in članom, da ima združenje nove cenike, ki so na razpolago v zadružni pisarni od 3. do 5. popoldne in zvečer od pol 9. do 9. ure, na praznik, 15. t. m., pa od 10. do 11. dopoldne. (—)

u— **Združenje gostinskih podjetnikov** v Ljubljani vabi svoje člane, da se udeleže pogreba umrle članice ge. Elizabete Poljšakove, ki bo v četrtek ob 16. iz kapelice sv. Andreja na Žalah. — Uprava.

u— **Vodstvo po razstavi Gaspari-Dremelj-Smerdu** bo imel na praznik 15. t. m. ob 11. prof. Ivan Vavpotič. Ljubiteljem slovenske umetnosti priporočamo obisk razstave.

u— **Mestno zdravniško dežurno službo** bo opravljala od četrtka od 20. do sobote do 8 zjutraj mestna zdravnica dr. Jožica Žitkova, Pleteršnikova 13/I, telefon 47-64.

u— **»Veseli teater«.** Samo še v četrtek in petek ob 20. ponovitev programa. — Predprodaja vstopnic v Delavski zbornici. (—)

Za one, ki ne utegnejo zvečer, bo v petek 15. avg. ob 16. (4.) uri poleg večerne tudi
POPOLDANSKA PREDSTAVA!
VESELI TEATER — Delavska zbornica.

Toča je klestila pod Gorjanci

Ljubljana, 13. avgusta

V letošnjem letu je bilo novomeškemu okraju prizanešeno s sicer običajnimi vsakoletnimi elementarnimi nezgodami. Razen manjših krajevnih viharjev in kratkotrajne toče pred 14 dnevi v Trebnjem niso večje nezgode obiskale okraja in kmetje so lahko v najlepšem vremenu opravili košnjo in žetev. Kakor smo poročali, se je v noči od sobote na nedeljo okoli 22. ure razbesnela v Novem mestu in okolici strašna nevihta. K sreči ni povzročila na poljih in sadovnjakih večje škode. Ob istem času pa je divjalo tudi v niže ležečih krajih pod Gorjanci neurje, ki ga je spremljala toča, mestoma kakor lešnik debela. Toča je v nekaterih predelih padala skoraj četrt ure in je napravila mnogo škode na fižolu, turščici in prav posebno na sadju, ki je posebno v nižjih legah letos že itak slabo obrodilo. Mnogo še nezrelih jabolk in hrušk je toča sklestila in bodo kmetje odpadlo nezrelo sadje uporabili kvečjemu za krhlje ali za svinjsko pičo.

Iz Spodnje Štajerske

Vlak je zdrobil tovorni avto. Težko otovorjeni tovorni avto podjetnika Dolinška je peljal nedavno noč skozi znano sotesko Penk proti Šoštanju. Na avtu so se peljale poleg šoferja tri osebe. Tam, kjer cesta križari železnico tik pred mostom čez Pako, je prihrumel izza ovinka osebni vlak, ki je zgrabil tovorni avto in ga na mestu zdrobil. Vse tri potnike s šoferjem vred je vrglo v velikem loku ob progo in so obležali precej hudo poškodovani. Najhujše je poškodovan neki Topolovec, ki so se mu polomile kosti in ima tudi notranje poškodbe. Še tisto noč so ga pripeljali v bolnišnico v Slovenjem Gradcu.

Velik nočni požar pri Mariboru. Varovalka stolpa mariborske Marijine cerkve je nedavno noč oznanila požar, ki ga je bilo videti v neposredni bližini mesta. O polnoči je bil nastal ogenj v bližnji graščini v Betnavi in je naglo uničeval velike zaloge sena. Kmalu je prihitelo več gasilskih društev, ki so preprečila, da se ogenj ni razširil na sosednja poslopja. Ko so prišli še mariborski gasilci pod vodstvom komisaričnega vodje Vollerja, so gasila društva iz Studencev, Radvanja, Krčevine in ostalih okoliških krajev. Škoda je prav znatna, vzroka pa ni bilo mogoče dognati.

Impresa comunale pompe funebri Lubiana
Mestni pogrebni zavod Ljubljana

†

Umrla je moja dobra soproga

TONČKA ŠTRITOF, roj. PRAPROTNIK
učiteljica

Pogreb bo v četrtek, 14. avgusta t. l. ob ½ 5. uri popoldne z Žal — kapele sv. Antona k Sv. Križu.

Ljubljana, dne 12. avgusta 1941.

NIKO ŠTRITOF v imenu rodbin ŠTRITOF, CANKAR, PRAPROTNIK, KOLENC, dr. BOTTERI, prof. KLASINC

Impresa comunale pompe funebri Lubiana
Mestni pogrebni zavod Ljubljana

†

Po dolgi bolezni nas je zapustila naša ljubljena mati, stara mati, gospa

POLJŠAK ELIZABETA, roj. Stramičnik
gostilničarka in posestnica

dne 13. avgusta, previdena s tolažili sv. vere.

Na zadnji poti jo bomo spremili v četrtek, dne 14. avgusta ob 4. uri popoldne z Žal — kapele sv. Andreja, k Sv. Križu.

Maša zadušnica se bo brala v soboto 16. t. m. ob 7. zjutraj v župni cerkvi sv. Petra.

Ljubljana, dne 13. avgusta 1941.

Žalujoča rodbina POLJŠAK — FRANC, VIKTOR, ELZA, otroci FANI, snaha — SAŠI, vnuk — in ostalo sorodstvo.

ZAHVALA

Ob nesreči, ki me je zadela s smrtjo moje ljubljene soproge, gospe

TEREZIJE ŠUMRADA, roj. Žnidaršič
trgovke in posestnice

sem prejel toliko izrazov sočutja, da se ne morem vsakemu posebej zahvaliti. Prosim zato vse, ki so v teh težkih dneh z menoj čutili in se spomnili s toplo besedo tolažbe, da sprejmejo mojo iskreno veliko zahvalo. Toplo se zahvaljujem vsem prijateljem in znancem. Posebej izrekam zahvalo osebju sanatorija »Emone«, institutu za novotvorbe, čč. duhovščini in pevcem, ki so ji v slovo tako lepo zapeli. Iskrena zahvala vsem darovalcem cvetja in vsem, ki so jo spremili na njeni zadnji poti. Bog povrni!

Globoko žalujoči soprog JANKO in sorodstvo.

Tak človek ima tudi načrte za bodočnost. A Stane Dremelj jih ni povedal. Najbrž jih je usoda tudi njemu preveč prekrižala, da bi se opajal z načrti za bližnje ali daljne dni. — Od vseh načrtov mi je vedno ostalo samo delo — sklenil razgovor. — Tu pa ne mislim popustiti za nobeno ceno!

Sto let slovenske lirike

Pod naslovom »Un secolo di lirica slovena« je objavila rimska revija »Primato« v svoji Sloveniji posvečeni številki članek uglednega italijanskega slavista, profesorja rimske univerze dr. Giovannija Maverja. Pisec začenja svoj pregledni in prikupni sestavek z omembo Prešernovih pesmi, ki so v letih 1830. in 1834. izhajale v »Čbelici« in v »Illyrisches Blatt«: tu je krstni list slovenske lirike. Medtem ko so bili verzi Prešernovih pesniških predhodnikov otroški, neokretni, po vsebini bolj ali manj priložnostni in spisani brez umetniških stremljenj, je Prešernovo pesniško delo razodevalo sleherni novi generaciji, ob vsakem ponovnem čitanju, nove, nepričakovane umetniške in miselne vrednote, ki jim čas ne more do živega.

Težkoče, ki jih je moral premagati Prešeren, da je mogel vkleniti v stroge, klasične, jezikovno in metrično dovršene forme čisto moderno kvašenje svojih strasti, so bile tako znatne, da njegove poezije naznanjajo, kakor se je verjetno zavedal pod vplivom svojega mentorja sam Prešeren, prehod k »dolce stil nuovo«. Narodna pesniška tradicija je bila v njegovem času mrtva in revna, kulturna tradicija pa sicer še dosti bogata, vendar pičlo in samo relativno domača. In medtem ko je doba pred Prešernom v zgodovini slovenskega slovstva bogata z domoznanskimi deli, s slovnicami, slovarji in poskusi pravopisne sistemacije, s pridigarskimi bukvami, molitveniki, verskimi pesmaricami, je bila tem bolj revna ne samo glede slovenske poezije, temveč tudi glede dobre proze ali uspelih poizkusov verzifikacije. Kdor je hotel zgraditi na taki kulturni podlagi res narodno poezijo in se je hotel izogniti nevarnosti, da pade v doktrinarsko nerodovitnost, se je moral dvigniti nad vso dialektično in provincialno siromaštvo.

Tako in podobno prikazuje italijanski slavist pomen Prešerna, ki je s svojo genialnostjo dosegel smoter, o katerem se je zdelo, da je bil v tedanjih razmerah nedosegljiv. Nedvomno je bilo močno v prid ne samo Prešernovi umetnosti, marveč tudi vsej slovenski poeziji, piše prof. Maver, da je poleg vplivov nemške poezije asimilirala tudi vpliv italijanske lirike in tako našla v nji oblike in načine, ki so se bolj prilegali njenemu duhu.

Prešeren se ni čutil nobenemu pesniku tako blizu kakor Petrarci, nadaljuje rimski slovstvenik svoja izvajanja, ter na kratko označuje to afiniteto. Takoj nato pa pristavlja: Toda nikar ne iščimo v Prešernu zapoznelega petrarkista: njegov kult Petrarcove poezije poteka iz notranjega sorodstva, ki si ga je pesnik sam izvolil (affinità elettiva), hoteč spremeniti in požlahtniti svojo ljubezen s tistimi metričnimi in stilističnimi vzorci, ki so dali ljubezni najlepšo in najvzvišenejšo pesniško posvetitev. Toda v močno provincialni, duhovno siromašni sredini, ki ni mogla razumeti Prešernovega romantičnega razpora, odkrivajočega svoje pomirjenje v klasičnih formah, in ki ga je še manj mogla razumeti in slediti v njegovem odkrivanju nenavadnih duševnih stanj — v taki sredini njegova poezija ni mogla vzbuditi uvaževanja, marveč je zadela celo ob odpor.

Prof. Maver se nato še nekoliko zaustavlja pri Prešernu, ki je ostal osamljen, v katerem pa so mogli pesniki naslednjih rodov odkrivati svoj vzor in merilo. In lahko rečemo, sklepa pisec pravilno, da vso drugo polovico 19. stoletja označuje v slovenski literaturi odnos, ki ga kažejo posamezni književniki nasproti svojemu mojstru.

V nadaljnjem se prof. Maver zaustavlja pri Franu Levstiku, prehaja k Josipu Stritarju in razglablja nato vprašanje, zakaj se je poglavitna pot slovenskega slovstva vidno gibala na področju lirike? Vzroki tega popolnega prevladovanja lirike so nedvomno razni in jih ni lahko dognati. Ni dvoma, da je bil pri tem važen Prešernov zgled. Še važnejša pa se zdita dve dejstvi, ki označujeta slovensko kulturo. Predvsem zahteva pripovedna in dramatska zvrst daljše in silnejše tradicije, kakor jo potrebuje lirična poezija, in sicer tradicije, ki se ne kaže samo v literarnih proizvodih, marveč zajema vso preteklost naroda in vso njegovo dediščino. V času Prešernovih naslednikov je bila slovenska zemlja bolj ali manj brez te in brez one tradicije. Še težje pa je bilo nedostajanje socialnih pogojev za nastanek proze in za nje prodiranje v kmečko življenje in v življenje nastajajočega meščanstva. Težkoče, ki so se zastavljale svobodnemu obravnavanju tega življenja, so še dolga desetletja ovirale razvoj in razmah slovenskega pripovedništva. Vsak prelom z normami, ki jih je slovenska družba podedovala od moralno in socialno nesvobodne preteklosti, so nasprotniki napadli in često zadušili. In o tem položaju ni narodu, ki je že po svojem temperamentu bolj vase zaprt in nagnjen k zbranosti in čigar nrav je mehka in čustvena, preostalo nič drugega, nego da se zateče v subjektivno liriko.

Nato označuje prof. Maver poezijo Jenka in Simona Gregorčiča. O »Goriškem slavčku« pravi, da so v njegovi poeziji kaj redki odsevi italijanske poezije, vendar je duh, ki jo preveva, pretežno soroden italijanskemu tako v muzikalnosti ritmov kakor v pesnikovi človečnosti, ki je polna sočutnosti in dobrosrčnosti.

Preko Aškerca prehaja rimski pisec k začetnikom in predstaviteljem Moderne, označuje njih skupno noto, skupne vzornike in vplive ter posebej karakterizira Murna Aleksandrova, Ketteja, Cankarja in Župančiča. V lirični poeziji pa 20. stoletje ni prineslo utrujenosti in izčrpanosti. Poezija se je mogla posihmal svobodno razvijati in je ohranila mnoge značilne sadove. Prof. Maver opozarja pri tem na Salvinijevo zbirko »Liriche slovene moderne« in končuje svoj članek z opozorilom na Gradnika, ki je spet zanesel v slovensko poezijo »forme in duha italijanske poezije«.

ZAPISKI

Italijansko pripovedništvo je prejšnja literarna sezona, kakor poudarja rimski »Primato«, obogatila z nekaterimi novostmi, ki dopuščajo, da se obračun s to sezono označi kot visoko aktiven. Poleg Alvare (»Incontri d'amore«), Tecchija (»Giovanni amici«) in Moravie (»La mascherata«) so nekateri drugi pisatelji obdelali v prav trdni obliki téme in motive svojih inspiracij in so z močnim vzgonom skušali zarisati novo smer svojim prizadevanjem. Tako Vittorini in Bilenchi s knjigama »Nomi e lacrime« in »La siccita«, Pavese s »Paesi tuoi« in Piovene z »Lettere di una novizia«; vsi so pokazali svoj živi čut za roman. Pozornost sta vzbudila Benedetti in Soldati (»Misteri della città«, »Il caso Motta«, a Bontempelli se je vrnil od fantastično dekorativnih poskusov z »Giro del Solle« k jasni čistosti klasičnega pisatelja.

Študija o Richelieuju. Dr. Walter Hartmann je obdelal v psihološki študiji »Richelieu« (Berlin 1941) osebnost znanega francoskega državnika, uvažujoč zlasti nemško-francoske odnose, čijih zapletljaji segajo v njegovo dobo.

Obnova znanstvenega življenja v Španiji. Šele sedaj prihaja špansko znanstveno življenje, ki ga je državljanska vojna skoraj popolnoma prekinila, zopet do sape. Začela so izhajati znanstvena dela. Obnavljajo se znanstvene revije, ki so zaradi vojne prenehale izhajati. Tako je pred dnevi izšla po dolgem presledku — od leta 1937. — prva številka vodilne španske jezikoslovne revije »Revista de Filologia Española«.

V novi knjigi »Neue Propyläen Weltgeschichte«, ki obravnava germansko zgodovino srednjega veka, je Nikos A. Beer obdelal bizantinsko zgodovino, Hans Koch pa zgodovino slovanskih narodov.

KAKO DOLGO?

— Kdo izmed vas vé, vpraša katehet v šoli, kako dolgo je ostal Adam z Evo v raju?

— Do jeseni, se oglasi Makec.

— Kako pa to?

— Prosim, gospod katehet, jabolka niso prej zrela.

ITALVISCOSA

CORSO VITTORIO EMANUELE No 37-39

MILANO

Società per la vendita esclusiva delle fibre tessili artificiali VISCOSA prodotte da:

Družba za izključno prodajo umetnih tkalnih vlaken VISCOSA, ki jih izdeluje:

SNIA VISCOSA

SOCIETA NAZIONALE INDUSTRIA APPLICAZIONI VISCOSA
Sede Sociale e Direzione:
Sedež družbe in ravnateljstvo:
MILANO — Via Cernaia No 8
Stabilimenti:
Prodajalne:
Altessano, Casale Monferrato, Ceriano Laghetto, Cesano Maderno, Cismon del Grappa, Cocquio, Ferrara, Reggio Emilia, Apuania, Magenta, Pavia, Torino Lavorati, Torino Meccanico, Torino Stura, Torviscosa, Varedo, Venaria Reale, Venaria Solfuro, Vittorio Veneto, Voghera, Barcellona (Spagna) Città del Messico (Messico), Oporto (Portogallo)

CISA VISCOSA

COMPAGNIA INDUSTRIALE SOCIETA ANONIMA VISCOSA
Sede Sociale e Direzione:
Sedež družbe in ravnateljstvo:
ROMA — Via dei Sabini No 4
Stabilimenti:
Prodajalne:
Concorezzo, Cusano Milanino, Este, Gragnano, Napoli, Padova, Pedrengo, Ranzanico, Rieti, Roma, Terni, Collestatte, Torino.

SOCIETA ANONIMA ITALIANA PER LE FIBRE TESSILI ARTIFICIALI GIA CHATILLON
Sede Sociale e Direzione:
Sedež družbe in ravnateljstvo:
MILANO — Via Conservatorio No 13
Stabilimenti:
Prodajalne:
Castiglion Dora, Ivrea, Vercelli, Rho, Pogliano, Motta S. Damiano, Trino Vercellese, Apuania, Novara.

SERIOZNA DAMA

zmožna kavcije, z mirnim energičnim nastopom SPREJME upraviteljstvo večjih stanovanjskih hiš. — Večletna praksa.
Naslov pove ogl. odd. »Jutra«.

IMPORTANTE INDUSTRIA OTTICA MECCANICA DI PRECISIONE — CERCA

rappresentante per Provincia di Lubiana.

Offerte dettagliate e referenze a: LA FILOTECNICA — Casella Postale 1199 — Milano.

VELIKA TOVARNA OPTIČNIH IN FINIH MEHANSKIH IZDELKOV

sprejme zastopnika za Ljubljansko pokrajino

Ponudbe s podrobnimi podatki in priporočili na naslov: LA FILOTECNICA — Casella Postale 1199. — Milano.

Mestni pogrebni zavod
Občina Ljubljana

†

Po dolgi mučni bolezni nas je zapustil naš ljubljeni soprog, oče, stari oče in tast, gospod

KOSEC MIHAEL

šolski nadzornik v pokoju

dne 13. avgusta, previden s tolažili sv. vere.

Na zadnji poti spremimo blagega pokojnika v petek, 15. avgusta t. l. ob 3. uri popoldne z žal — kapele sv. Frančiška, k Sv. Križu.

Ljubljana, dne 13. avgusta 1941.

Globoko žalujoči: FRANJA roj. MILAVEC, soproga, CIRILA poroč. TUŠEK, METOD, MILOŠ, BRANKO, otroci — ANTON TUŠEK, zet — SILVI in MARIJANCA, vnukinji — in ostalo sorodstvo

Inserati v „JUTRU“ imajo velik uspeh

FIERA DEL REICH SEJEM-RAJHA

AUTUNNO 1941 LIPSIA JESEN 19 LIPSKO
APERTURA 31 AGOSTO OTVORITEV 31. AVG.
• NOTEVOLI RIDUZIONI FERROVIARIE • ZNATNI POPUSTI NA ŽELEZNICAH

Rappresentante Onorario Regionale per Lubiana
Častni pokrajinski zastopnik za Ljubljano

Ing. G. TÖNNIES — LUBIANA — TYRŠEVA 33, tel. 27-62

MALI OGLASI

CENE MALIM OGLASOM

Kdor išče službe, plača za vsako besedo L. —.30, takse L. —.60, za dajanje naslova ali za šifro L. 1.—. Najmanjši znesek je L. 7.—. Za ženitve in dopisovanja se računa vsaka beseda po L. 1.—, taksa L. —.60, za dajanje naslova ali za šifro L. 2.—. Najmanjši znesek je L. 20.—. Za vse druge oglase pa stane vsaka beseda L. —.60, taksa —.60, za dajanje naslova ali za šifro L. 2.—. Najmanjši znesek je L. 10.—.

Službo dobi

Beseda L —.60, taksa —.60, za dajanje naslova ali za šifro L 2.—.

Vrtnarskega vajenca
marljivega, in mlado dekle za cvetličarno, pošteno, takoj sprejmem. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 14247-1

V akordno delo
oddam izkop zemlje štirim delavcem. Pot na Rožnik 2. 14251-1

Postrežnico
pridno in pošteno, iščem za takoj. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 14254-1

Frizerko
samo prvovrstno, hitro delavko, sprejme takoj ali pozneje salon »Strgar«, Miklošičeva 40. 14260-1

Pouk

Beseda L —.60, taksa —.60, za dajanje naslova ali za šifro L 2.—.

Klavir in klavirsko harmoniko
poučuje gospa po uspešni lahki metodi. Sprejmem otroke v skupini, pridem tudi na dom. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 14206-4

Strojepisni pouk
Večerni tečaji. Oddelki od 6. ure zvečer dalje za začetnike in izvežbance. Pouk tudi po diktatu. Novi tečaji se prično 14. avgusta. — Vpisovanje dnevno. **Christofov učni zavod,** Ljubljana, Domobranska cesta 15 (telefon št. 43-82). 14250-04

Kupim

Beseda L —.60, taksa —.60, za dajanje naslova ali za šifro L 2.—.

Rabljene lamberije
nekaj metrov kupim. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Lamberija«. 14257-7

Prodam

Beseda L —.60, taksa —.60, za dajanje naslova ali za šifro L 2.—.

Redka priložnost!
Prodam takoj še popolnoma nov pisalni stroj v kovčegu po ugodni ceni. — Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 14228-6

Sukno za moške obleke
poceni odprodamo. Zaloga in izbira velika. Ugodno za krojače in trgovce. »Zora«, Ljubljana, Miklošičeva 30. 14201-6

Dve moški kolesi
novi, prodam. Poizve se: Podlimbarskega cesta 43, Šiška. 14266-6

Fotografski aparat
»Voigtländer«, 6×6, popolnoma nov, prodam. — Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 14262-6

Posteljo in žimnico
odeje, šivalni stroj, gramofon, belo blago, prodam. Pred škofijo 15/III., desno. 14261-6

Dragocenosti

Beseda L —.60, taksa —.60 za dajanje naslova ali za šifro L 2.—.

Vsakovrstno zlato
kupuje po najvišjih cenah
ČERNE — juvelir, Ljubljana, Wolfova ulica
8-34

Sobo odda

Beseda L —.60, taksa —.60, za dajanje naslova ali za šifro L 2.—.

Lepo sobo
s posebnim vhodom, s souporabo kopalnice, oddam takoj. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 14214-23

Opremljeno sobo
s souporabo kopalnice, oddam solidnemu zakonskemu paru takoj. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 14245-23

Veliko sobo
lepo, sončno in mirno, s kopalnico, za dve osebi oddam takoj. Vprašati: Bežigrad 7/I. 14256-23

Opremljeno sobo
s posebnim vhodom, oddam takoj v centru. Misson Josip, Cigaletova 13. 14243-23

Lepo sobo
s posebnim vhodom, s souporabo kopalnice, oddam takoj. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 14214-23

Sobe išče

Beseda L —.60, taksa —.60, za dajanje naslova ali za šifro L 2.—.

Opremljeno sobo
s posebnim vhodom, eventuelno dve sobi, dostopni iz ene predsobe, želita dva solidna, akademsko naobražena gospoda s 1. septembrom. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Akademika«. 14248-23a

Stanovanja išče

Dvosob. stanovanje
s kopalnico, iščem za takoj. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Mirna 45«. 14246-21a

Posest

Beseda L —.60, taksa —.60, za dajanje naslova ali za šifro L 2.—.

Gozdove
travnike, njive in parcelo z belo glino, prodam. Smrke Josip, Žužemberk. 14237-20

Kapital

Beseda L —.60, taksa —.60, za dajanje naslova ali za šifro L 2.—.

Delnice
Trboveljske premogokopne družbe kupimo.
Rudolf Zore
Ljubljana, Gledališka ul. 12. 14263-16

Vojno škodo
in druge vrednostne papirje kupujemo
Rudolf Zore
Ljubljana, Gledališka ul. 12. 14264-16

Les

Beseda L —.60, taksa —.60, za dajanje naslova ali za šifro L 2.—.

Kostanjev taninski les
prodam. Kupci naj stavijo ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Tanin«. 14244-15

Živali

Beseda L —.60, taksa —.60, za dajanje naslova ali za šifro L 2.—.

Zajce-srebrece
samce prodam. Gerbičeva ul. 22 (ob 15. uri). 14242-43

Angora zajce
s kletko (12 oddelkov), prodam. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 14265-27

Informacije

Beseda L —.60, taksa —.60, za dajanje naslova ali za šifro L 2.—.

Gosp. inž. Urbančič
Bogdan naj dvigne pismo v ogl. odd. Jutra. 14258-31

Interprete giurato
della lingua italiana, zaprisežen tolmač za italijanski jezik dr. Mikuletič Fortunat, Kralja Petra trg 9 — tel. 34-32. 36-31

Razno

Beseda L —.60, taksa —.60, za dajanje naslova ali za šifro L 2.—.

PREMOG
DRVA — nudi
I. Pogačnik
BOHORIČEVA 6
Telefon 20-59
Postrežba brezhibna

VINO CHIANTI
Mario Piccini
Poggibonsi (Siena)
Il migliore! Preferitelo!

VINO CHIANTI
Mario Piccini
Poggibonsi (Siena)
Najboljše! Najbolj cenjeno!

INSERIRAJ V „JUTRU“!

Obrt

Beseda L —.60, taksa —.60, za dajanje naslova ali za šifro L 2.—.

Pozor! Najnovejše
lakiranje dvokoles in drugih predmetov potom električne peči vam izvrši Leopold Šušteršič, Frankopanska 21. 14255-30

Glasbila

Beseda L —.60, taksa —.60, za dajanje naslova ali za šifro L 2.—.

Klavirska harmonika
Hohner-Schneider II, naprodaj. Poizve se: Predovičeva ulica 5/II. 14249-26

Laneno seme
in vsa ostala oljnata semena kupuje
tovarna olja
HROVAT & KOMP.
LJUBLJANA,
Tyrševa c. 1a/III. Tel. 23-03 in 29-01

CORA
TORINO · 1835
CORA - CORA
l'aperitivo di gusto moderno.
Si prende con selz.
aperitiv modernega okusa.
Pije se s sodavico.

Brez posebnega obvestila.

Dotrpel je naš prisrčno ljubljeni in skrbni soprog, oče, tast, brat, svak in stric, gospod

Joško Majdič

v 76. letu svoje starosti.

Pogreb dragega pokojnika se bo vršil v četrtek 14. t. m. ob pol 17. na farno pokopališče.

Prosimo tihega sožalja!

Kranj, 13. avgusta 1941.

Nuša roj. Sajovic, soproga. **Ing. Jože,** sin. **Mira,** hčerka. **Ančka roj. Keržan,** snaha.

J. Esteven 29

SKRIVNOSTNA KRČMA

Vse to je zadostovalo, da je skopnela tudi poslednja senčica dvoma, ki so ga bile Claveringove besede nemara vendarle zbudile v meni. Da po pravici povem, pručica ni bila dovolj težka, da bi bila mogla res zadržati vrata, in ko sem videla, da se Gervaise zaman ubija z njo, sem mu rekla, naj se nikar ne muči; tako sva nazadnje pustila vrata, da so se zaprla. Občutek tesnobe pa me je bil med tem docela minil.

Še nekaj drugega me je navdalo s kar največjim zaupanjem. Brand Gervaise se je lotil najine zadeve malone z obrazom in vedenjem poslovnega človeka. Prej sem se vpraševala, koliko odkritosrčnosti utegne biti v njegovi želji, da me naslika, in bala sem se, da ne bi bil spričo njegove burnosti v izlivih občudovanja začetek nekoliko težak. Toda Gervaise ni zapravljal časa. Vsak poklicni risar modelov bi mu bil zavidal način, kako me je ogrinjal s tisto krasno zlato tkanino, dokler ni nalikovala prelepi večerni obleki; toda v njegovih rokah ni bilo opaziti nikakega obotavljanja niti se mi niso zdeli njegovi ustopi preveč zamaknjeni. Tudi ko mi je popravljal lase, se ne bi bil mogel pokazati bolj neosebnega, nego je bil.

Poprosil me je, naj spustim tkanino nekoliko niže z ramen, da bo na oko tem bolj podobna večerni obleki; nato mi je z rdečilom poživil barvo lic, se nekoliko umaknil, da me strokovnjaško premeri, in nazadnje večkrat zadovoljno pokimal z glavo. Potem me je odvedel k zrcalni mizici. Na prvi pogled kar verjeti nisem mogla, da bi bila oseba, ki sem jo videla v zrcalu, res jaz, Ana Leejeva, in da bi mogla obleka povzročiti tolikšno izpremembo. Pa ne, da bi bila slabo oblečena ali malomarna v rečeh, ki zadevajo mojo vnanjost; a zmerom sem morala gledati na vsak belič in nikoli si nisem mogla privoščiti niti najmanjšega razkošja. O možnosti, da bi si kdaj kupila čudovito večerno obleko po vzorcu tistih, ki jih vidiš v »Vogue«, ni bilo govora. Zdaj pa sem bila oblečena kakor prava »velika dama«. Toda dragocenost blaga in eleganca črt še nista bili vse. Gervaise je bil izpremenil tudi mene, s tem, da mi je popravil pričesko in mi poživil barvo lic. Tu ni šlo samo za prekrasno obleko, ki je odevala Ano Leejevo, ampak za Ano Leejevo, ki je nosila sebi primerno obleko. Spričo te čarovnije sem se ogledovala spoštljiveje kot po navadi — da, kar debelo sem zrla nase.

»Da,« je menil umetnik, »zdaj ste tako rekoč popolni. Oh, mais oui, še tole vam manjka!...«

Pokazal mi je veliko sponko z rdečimi kamni, granati ali nečim podobnim, ter mi jo pripel na prsi. Ta okras je prekinjal črto blaga kakor škrlatna roža.

Utvara, da živim v čarobnem ozračju, je ostala še potem, ko me je posadil v naslanjač, ki je stal na majhnem odru, pregrnjen s karmezinastim blagom. Misel, da sva jaz in dekle v koteninasti obleki, ki je pravkar še pomagalo Maudi pri pomivanju opoldanske posode, ista oseba, se mi je zdela kar neverjetna. In delavnica sama s svojimi visokimi stenami iz golega kamna, čudna osvetljava, živobarvne lise slik in tkanin po zidovih, vse to se je združevalo in ojačevalo dojem pravljičnosti. In vendar je bil tu Gervaise, ki je stal sredi vsega in dajal vsemu ostalemu še bolj čudno in pisano lice.

Že nekajkrat sem imela priložnost omeniti, kolikanj me je spominjal drugih časov in navad: poudarjeno orlovski obris njegove glave, predirljive črne oči, vitkost njegove postave, vse je bilo tako nesodobno. Zdaj, ko je stal pri stojalu in s koščkom oglja črtal surovi obris, se mi je zdel bolj čuden in neznan ko kdaj. Bilo mi je, kakor da me vodi nekam s seboj in me dela sami sebi tujo. Vem, da nisem mogla odtrgati oči od njega, ko je stal tako vzravnan pred svojim platnom in z mehko, mačjo urnostjo pregibal roke ter napeto, hkratu pa raztreseno streljal z očmi po meni. Odložil je bil suknjič in ostal v sami medlovišnjevi srajci s prišitim ovratnikom in žarkordečo petljo, ki je nalik ognjenemu znamenju gorela v mojih mislih.

Delal je zelo naglo, toda brez najmanjšega napora. V nekaj minutah je končal naris in jel na paleti mešati barve, enako mojstrsko in lahkotno, kakor bi godbenik zlival note in akorde. Govoril je venomer, ne da bi se le za trenutek odvrnil od svojega dela.

Kramljal je o umetnosti, posebno o raznih strujah, ki nisem bila še nikoli slišala govoriti o njih, a so me silno zanimale.

»Slikam vas po stari tehniki, gospodična Leejeva, velikolepo... formalno, pravilno, splendidement. Takisto kakor Tizian, ne kakor Cézanne. Če vas smem nekaj prositi: razosebite se zdaj nekoliko, mislite si, da ste zelo daleč odtod, daleč v prostoru in času. Vi ste Katarina Cornaro, da? In jaz sem Vecellio, vaš sluga.«

»Kdo je bila Katarina Cornaro?« sem vprašala kakor v sanjah.

»Kraljica otoka Cipra. Ali mi storite to uslugo? Boste mislili nanjo ta čas, ko vam bom slikal? Boste mislili nanjo ta čas, ko vas bom slikal? njihovo sinje morje?«

»Saj nisem bila nikoli v Benetkah.«

»Pokažem vam jih, ma chérie. Ta mah vam jih pokažem. Vsa prva mladost mi je tam minila.«

In res se mu je posrečilo. Čeprav ne pomnim niti besedice iz vsega, kar je govoril, mi je vendar ostal dojem barv, solnca, skladne lepote, sence marmornih stavb na vodah ter skrivnostnega sijanja biserov in safirjev.

Spominjam se, da je potem mahoma rekel:

»Evo! Izvrstno! Imenitno! Nasmeh je tu. Le smehljajte se, prosim. Zdaj ste povsem v svoji vlogi. V Benetkah živite, v svojem domačem mestu.«

To dokazuje, kolikšna je moč domišljije. Omračila mi je čut za smešnost, ki bi me bil varoval, da ne izgubim ravnotežja. Kraljica otoka Cipra je pozabila, da je samo Ana Leejeva iz Kentuckyja, oblečena v kotenino in v starem pensilvanskem mlinu našemljena z zlaganim bogastvom.

Urejuje Davorin Ravljen. — Izdaja za konzorcij »Jutra« Stanko Virant. — Za Narodno tiskarno d. d. kot tiskarnarja Fran Jeran. — Za inseratni del je odgovoren Alojz Novak. — Vsi v Ljubljani.